

سونر او تو حيد

ليكونكي: بشير احمد لودهي

Ketabton.com

بيا كتونكي: حافظ صلاح الدين يوسف

پنتوژبارونكي: قريب الرحمن سعيد

بسم الله الرحمن الرحيم

د کتاب د ژباړې په اړه:

۲۰۱۰م زېږديز کال د دسمبر د مياشتې په نيمايي کې په ناروې کې د افغانانو د امام دروند مولوي صاحب عبدالرؤف ساپې (ابوبکر) له اړخه د ايټاليې د هيواد په گډون د څو اروپايي هيوادونو د سفر بلنه را کړل شوه. ما هم دغه بلنه، که څه هم په روغتيايي توگه ورته تيار نه وم، ومنله او بيا مو د دسمبر د مياشتې په شپاړسمه د ناروې څخه د سويډن او ډنمارک نه علاوه د جرمني د هامبورگ او مونشن بناورنو ته سفر وکړ، دې سفر په جريان کې په مختلفو ښارونو کې د يو شمير دوستانو سره د څه وخت د تيرولو وروسته د اطريش له لارې ايټاليا ته ورسيدو. هلته د ميلن په ښار کې څو پاکستاني دوستان، چې زمونږ د بلنې اصلي خلک وو، مونږ ته منتظر وو، هلته د څو شپو او ورځو د تيرولو او په ديني مسايلو باندې د بحث او څيړنې وروسته د بيرته راستنيدو په وخت کې دهغه ځای يو مښور پاکستاني دوست (ملک حسن) ماته څو کتابونه ډالۍ کړل چې په هغې کې يو هم د «مونږ او توحيد» کتاب و. هغه له ما څخه کلکه غوښتنه وکړه چې که زه يې په پښتو ژبه و ژباړم تر څو د عامو پښتنو مسلمانانو د عقايدو په تصحيح کې څه رول ادا کړاې شي.

د کتاب ما ولوست او په ډير دقت سره مې ولوست، په دې کې د عقيدې د سهې کولو له پاره چې کوم قراني دلايل وړاندې شوي او يا د رسول الله صلی الله عليه وسلم او نورو انبياؤ په وينا او عملونو باندې استناد شوي دي، ډير د غور وړ دي.

ما هم د الله تعالیٰ څخه د خير او برکت د غوښتنو او په دې اړه د ثواب د ترلاسه کولو له پاره خپل نور کارونه شاته و غورزول او د همدې کتاب په ژباړه مې پيل وکړ چې الحمد لله په ډير لږ وخت کې مې د هغې ژباړه سرته ورسوله.

کيداې شي په ژباړه کې او يا د مضمون د ټيپ کولو په وخت کې څه غلطی شوی وي چې د لوستونکو په کومک به يې انشاء الله په را تلونکې کې اصلاح کړو.

ستاسې ټولو څخه د خير او عافيت د ترلاسه کولو له پاره د دعاو منتظر يم.

الله تعالیٰ دې زمونږ عقايد همغسې جوړ کړي لکه څنگه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم مونږ ته را ښوولي دي.

الله دې ددې ستر کار اجر ددې کتاب ليکونکې او تر څنگ يې زما درنو والدينو ته هم ورسوي. (امين)

ستاسو د دعاو منتظر:

قريب الرحمن سعيد

اتم جنوري ۲۰۱۱م زېږديز کال

ناروې، اوسلو

دلشريک او ذوالجلال خداي په نامه

سرليک:

خو کاله تر مخه مې نډيز بهتې صيب ته يو ليک وليکه. هغه ليک د (د سيالکوټ د معاشري د اصلاح د ټولني) له اړخه د «مونږ او توحيد» د کتاب په نامه چاپ او بيا د همدې ټولني د مصارفو په بسپنه د خلکو تر منځ وويشل شو.

الحمد لله! زياتو لوستونکو هغه ډير خوښ کړي. اوس د همدې دوستانو د زيات اصرار په واسطه يو ځل بيا خپله دغه پخوانۍ ليکنه لوستونکو ته وړاندې کوم. زه ډله بندي گناه گنم، او د خير د دعا پرته بل کوم غرض نه لرم. ماته د خپلې بې بضاعتۍ په اړوند احساس شته. خو د دې ټولو کميو سره سره بيا هم زه ستاسې تر منځ د مخاطب کيدو جرئت کوم. کيدې شې چې زه به تاسو د خپله ځانه سره همخپاله نه کړاې شم او زما دغه څير نه به ستاسې د عقايدو سره په ټکر کې وي، خو سهې د غلط څخه او حق د باطل څخه جدا کولو له پاره بايد يو ميزان او تله موجوده وي. د مسلمانانو له پاره چې کوم اصول د قران او د رسول الله صلی الله عليه وسلم د حديثو له مخې ټاکل شوي، د هماغوې نه غوره تله او ميزان بل نه پيدا کيږي.

تاسې هم دا خبره په خپل ذهن کې وساتئ او د حق په لاره کې د تعصب خنډ مه پرېږدئ، ښکته ځلې کول او يا په غصې کيدل او يا د کتاب سوځول د ليونيانو کار دي. هغه په خلاص زړه سره ولولئ او بيا يې د قران او حديث په تله کې وتلئ، که خبره سهې وه نو ماته دعا وکړئ او که غلطه وه نو ماته ليک و ليکنئ او لار ښوونه راته وکړئ. په خلاص نيت سره دعا وکړئ چې الله تعالی ماته او تاسې ته همغه لاره را وښيي چې دهغه حبيب محمد عربي صلی الله عليه وسلم لاره وي، الله تعالی ته غوره وي. راځئ چې يو ځای دعا وکړو.

په دې خبره باندې اعتراف کول هم ډير اړين گنم چې ووايم چې زه نه کوم عالم او فاضل يم، نه کوم مولوي، پير، صوفي، درويش او يا د شپې بيداره زاهد يم. او د دې لارې په خپلو ښيگڼو وويارم.

«هغه چې په هندو توب ناز يېدو هغه نن حجازی و خوت.»

د دې محفل دغه پخواني شپږل شوي نن نمازی و خوت.»

د مصداق په اساس زه هغه تور مخې يم چې د ژوند بهترين وختونه مې په جهالت او تيارو کې تير شوي دي. لمړنۍ ښوونه مې په مندر کې پروت لمړني ښوونځي کې تر سره کړې او د هماغې په اساس مې د هماغه کوچني والي څخه د بتانو او مندرونو سره ځانگړې عقیده درلوده. بلکه دهندو مذهب د رغبت په اساس زما مور او پلار ډير اړاندېښمن و. دا يو اځې زما درب فضل و چې دغه بې لارې يې د حرم په لور راوست. الحمد لله، نن د فرقه پالنې د لعنت څخه اخوا اود همدردۍ د جذبې څخه ډک د خپلو دوستانو سره په دې خاطر مخاطب يم چې زما د ليکنه به د کوم لارورکي له پاره دلارې مشال وگرځي او زما له پاره به د نجات پانگه شي. شايد چې زما دغه ډير کم زحمت به د الله په دربار کې قبول شي ځکه هغه غفور اورحيم دي، هغه به زما دغه تور مخ پرېمنځې ترڅو د قيامت په ورځ زه هم د خپل مخ د

بنوولو وړتيا ولرم. زه نه اديب يم او نه شاعر. چې ستونزمنه او په الفاظو کې را نغښتې ليکنه وړاندې کړم خوبيا هم زما په ليکنه کې به د ژبې او بيان څه غلطيانې هم وي ، په دې خاطر تاسې زما د ليکنې ټولې خامۍ د نظره لرې کړئ او زما په اصل مقصد باندې غور او توجه وکړئ.

ما د بحث لاندې موضوع په ذهن کې د کينولو په خاطر د هغې د اوږدوالي څخه خپله لمن راټوله کړې ده. او دلنډيز څخه مې کار اخستې دې. نو که چيرې تاسې هغه ټول ياد کړل شوي ايا تونه د سياق و سباق سره په قران کې ولولئ نو ډير زيات گټور معلومات به ترلاسه کړئ .

بشير احمد لودهې (فتح گره ، سيالکوټ)

بسم الله الرحمن الرحيم

د الله تعالي په اړه د باطله مذهبونو آند .

الف:-- د الله تعالي په اړه د هندوانو آند:

دا انگيرنه به غلطه وي چې څوك ووايي چې هندوان د الله تعالي څخه منكر دي. هندوان هم يواځې او يواځې يو الله مني. دا جدا خبره ده چې هغوي الله تعالي په څو نورو نومونو سره يادوي. دنموني په توگه دهغوي په مشهور مذهبي كتاب «بگوت گيتا» كې الله تعالي د «وشنو» په نامه ياد كړل شوي ، او د ټولو عيبونو څخه يې پاك ، دهرشي خالق او پيدا كونكې ، څارونكې او فنا كونكې گڼلي. همدغه يې د مظلومانو پناه ځاي او د حق د پلټونكو له پاره خپلو موخو ته د ورسيدلو منزل گڼلي ، هغوي په دې گروهه دي چې «وشنو» د «اوتارانو» په بڼه په زمكه راښكاره كيږي ، دهغوي د ويناو په اساس ، (نرسنگ) دهغې څلورم ، (رام چندر جي) دهغې اووم او (كرشن جي مهاراج) دهغې اتم «اوتار» دي. دهغوي د ويناو له مخې «وشنو» په مختلفو وختو كې په مختلفو بڼو باندې ، په همغه توگه چې نن يې مسلمانان هم وايي ، په زمكه را څرگند كيږي:

وهي جو مستوي عرش تها خدا هو كر اتر پرا مديني مين مصطفي هو كر

چاچر وانگ مدينه ډسې تي كوت متين بيت الله ظاهر وچ پير فريدن تي باطن وچ الله

متي دا بت بنا كې آبي وچ بهه گيا جگان نون بناون والا كهري كهيدې پي گيا

(استغفر الله ، نعوذ بالله ثم نعوذ بالله)

د هندوانو د عقايدو په مطابق د همدې بزرگانو عبادت كول په حقيقت كې د «وشنو» عبادت كول دي. تر هغې پورې د ورسيدو له پاره د «ديو تاگانو» خوشحالول لازم او اړين دي او كه نه چيري دا «وشنو» او چيري دا د څارو و څخه جوړ شوي انسان. اوس نو غور وكړئ چې د ننيو مسلمانانو عقیده دهغوي څخه توپير لري او كه نه؟

د دويم نړيوال جنگ د اور لمبو ټوله نړۍ په خپلو لمبو كې را و نغاړله. ماته هم د عسكري خدمت په لړ كې په لري شرقي هيوادو لكه (برما او ....) كې د گرزيدو را گرزيدو فرصت تر لاسه شو. هلته د خلكو مذهب «بدمت ياد بوتانو عبادت» دي. ماته د هغوي كورنو او عبادتخايو ته د ورننوتلو موقع هم تر لاسه شوه، د گوتم بد ، بت ووينئ ، دهغوي عقیده هم د هندوانو د عقيدې سره يوشانته والې لري ، يواځې په نومونو كې يې توپير ليدل كيږي.

د بتانو عبادت:

دا به سهي نه وي چې ووايو چې بت پالونکې خلک د بتانو عبادت کوي ، هغوي هم تيره د تيرې په خير پيژني ، که چيرې د تيرو عبادت يې هدف وايي نو بيا به يې د غرونو عبادت کاوه . ځکه هلته سترې سترې تيرې شته او تر څنگ به يې د سړکونو په جوړولو کې د تيرو د استعمالولو بې عزتي نه کوله ، خو هغه تيره چې دکوم دروند او بزرگ شخصيت په نامه منسوب کړل شوي وي نو بيا دهغې تيرې احترام کول او دهغې عبادت کول خپل فرض گڼي . هغوي دهغو بزرگانو عبادت کوي دکوم له پاره چې هغه تيره يا لرگې منسوب شوې وي . دهغوي مقصد دغه تيره يالرگې نه وي بلکه دهغه شخصيت ذات وي ، په نړۍ کې هيڅوک هم د بتانو عبادت کونکې نه شته بلکه د بزرگانو عبادت کول يې مقصود وي .

دزمانې بدلونونه:

دجاپان په دوو سترو ښارونو ناگاساكي او هيروشيما باندې د «سترزوي او کوچني زوي» تر نامه لاندې د دوو اتمي بمونو په راغورزولو سره د جاپان د دې ښارونو څخه کنډرې جوړې شوې وې ، د جاپانيانو د ماتې سره سم د جرمني په عسکري ځواکونو کې هم بې نظمی را پيدا شوه او دهغې وروسته دويمه نړيواله جگړه پای ته ورسیده . دهغې وروسته پاکستان هم منځته راغې ، د الله تعالی فضل و چې هندوان دوستان بيرته هندوستان ته ولاړل او مونږ ته مسلمان دوستان تر لاسه شول . هغه هم ډير عجيب وخت و چې په ټولو کې د اسلام جذبه په پوره قوت سره موجوده وه . ټول د لمانځه ادا کونکي او د روژې نيونکي و . هر سهار او ماښام ډير ډير به د قران تلاوت کيده ، ما په خپلو غورځونو دراپيو څخه دلپري ځل له پاره د ۱۹۴۷ ز کال د اگست په څوارلسمه په ډيره خوږه او خوندوره ژبه د قران تلاوت واوريد . او د «نيکو خلکو کيناسته به تا نیک و گرځوي» د وينا په مطابق ماته د لمړي ځل له پاره د قران د لوستلو شوق را پيدا شو . زما د پلار دعاوو و خپل اغيز را څرگند کړې و اوزه عملا مسلمان شوم . مندر ته د تللو په ځای مې جومات ته مخه کړه . ما به په ډيره کراره توگه د قران تلاوت کاوه ، خو زما په زړه کې يوه خبره را پورته شوې وه او هغه دا چې د ژباړې پرته د قران لوستل به په هغه بل ژوند کې گټور وي ، خو په دې ژوند کې ترې هيڅ ډول گټه نه شي اخستل کيدې . نو په دې خاطر ما د قران د عربي لوست تر څنگ دهغې په اردو ژباړه باندې هم پورته دقت کاوه ، ما يو کوچني چاپ کړل شوې قران مجيد را وپيره چې تاج کمپنۍ خپور کړې و ، دهغې د هر آيت لاندې اردو ژباړه هم ليکل شوې وه . د قران دا نسخه اوس هم له ماسره شته . ما به په يوه ورځ کې يو څو آيتونه لوستل خو دهغې اردو ژباړه به مې په خپل ذهن کې ساتله . آيتونه به مې يو ځای کول او بيا به مې ترې نتيجه تر لاسه کوله ، د دې تگلارې په واسطه زما او زما د دوستانو تر منځ څه اختلافات هم را ډاگيزه شول . لکه څنگه چې په قران کې الله تعالی فرمايلي دي:

«دا دبرکته ډک کتاب مونږ په دې خاطر پر تا نازل کړ ، تر څو دا خلک دهغې په آيتونو باندې غور وکړي او د عقل او فکر لرونکې خلک ترې سبق تر لاسه کړي .» (ص: ۲۹/۳۸)

«يا دا خلک په قران کې غور او فکر نه کوي او يا دا چې دهغوي زړونو ته قلفونه ور اچول شوي دي »

(محمد: ۲۴/۴۷)

ما فکر وکړ چې:

کيون زيان کار بنون سود فراموش رهو؟ فکر فردا نه کرو محو غم دوش رهو

(علامه اقبال)

«ولې زيان کاره شم او د سبا گټه هيره کړم. د سبا فکر و نه کړم او يواځې د اوس په غم کې واوسم.»

د علماو سره اختلاف:

د مسلمانانو سره د ناستې پاستې په وخت کې را ته د علماو دخبرو د اوريدو فرصت هم ترلاسه شو ، زه په مندر کې را لوي شوي وم ، او د بت پالونکو تر منځ مې دخپل ژوند يوه برخه تيره کړې وه . په دې خاطر مې د علماو د دې خبرې د منلو څخه انکار وکړ چې ويل يې : د مکې کافر او مشرک د الله تعالي څخه منکروو ، او د تيرو څخه جوړ کړل شوي بتان يې خدايان گڼل او د هغوي بندگي يې کوله . ماد همدې پوښتنې د ځواب له پاره د قران کریم پانې اړولې را اړولې او د ځواب د پيدا کيدو هڅه مې کوله . ما په قران کې ولوستل چې د مکې قريشو هم يواځې يو الله تعالي د ټولو د پيدا کونکي ، د ټولو د مالک ، حاجت روا او مشکل اسانونکې په خير مني ، تاسو به زما په دې خبره لږ څه حيران شوي ياست خو زما دا خبره پخپله قران کریم تصديقوي .

د مکې کفار او د الله په اړه دهغوي آند:

د مکې کفارو د نبي کریم صلی الله عليه وسلم په طريقو باندې د تللو څخه انکار وکړ ، نو الله تعالي حکم وکړ چې دهغوي څخه د الله تعالي په اړه يو څو پوښتنې وکړئ ، نو دهغوي څخه چې د کوم ځواب ورکولو هيله کيده هغه هم قران کریم را نقل کړيده:

«او پرته له شکه ، که چيرې ته د هغوي څخه وپوښتي چې اسمانونه او زمکې چا پيدا کړي دي ، او لمر او سپوږمۍ چا مسخر کړي (په کار يې اچولي دي) ، نو دوي به سمدستي ووايي چې : الله تعالي . نو دې چيرې دي ؟ الله دخپلو بندگانو څخه د هر هغه چا رزق او روزی پراخوي چې اراده يې وکړي او دهر هغه چا له پاره چې اراده وکړي روزي يې تنگوي ، بيشکه چې الله تعالي په هر شي بڼه عالم او پوه دې ، او که ته د هغوي څخه وپوښتي چې د اسمان څخه او به چا نازل کړی دی ، چې په هغې سره يې زمکه دمرگ وروسته بيرته را ژوندي کړې ده . نو دوي به خامخا ووايي چې الله تعالي ، نو ته ورته ووايه (اې محمد ه) چې : ټوله ثنا الله ته ده ، خو دوي ډيرکي نا پوهه دی . (عنکبوت: ۲۹/۲۸)

غور وکړئ اوزه هم هر وخت په همدې فکر کې يم چې ټول الله تعالي مني ، ځکه په دې اړه پخپله الله تعالي شاهدي ورکوي نو بيا ولې هغوي لار ورکي او بې عقله و گڼله شول؟ په يوه بل ځای کې الله تعالي فرمايي چې:

«اې نبي! ورته ووايه چې: تاسې ته د اسمانه او زمكې څخه څوك روزي دركوي؟ يا د اوريدو او كتلو د ځواكونو مالک څوك دي؟ او د ژونديو څخه مړي او دمړو څخه ژوندي څوك را باسي؟ او هغه څوك دي چې د كارونو (په اړه) تدبير كوي؟ نو هغوي به هرو مرو ووايي چې الله تعاليٰ. نو ورته ووايه چې ايا تاسې اوس هم دهغه څخه نه ويريرئ؟» (يونس: ۱۰/۳۱)

زه په دې خبره ډير زيات حيران وم چې په دې توگه د الله تعاليٰ د منلو زيان څه دي؟ مونږ يې هم همدا ډول منو. خوداسې منونكو ته يې د نه ويريدونكو خطاب كړې دي. دا ولې؟ بيا يې وفرمايل:

«او كه چيرې ته دهغوي څخه پوښتنه وكړې چې اسمانونه او زمكې چا پيدا كړي دي نو دوي به ووايي چې الله. ته ورته ووايه چې: د ټولو ستاينو او تعريفونو وړ، د الله تعاليٰ ذات دي، خوددوي ډير پرې نه پوهيرئ.» (لقمان: ۳۱/۲۵)

ما دغه آيتونه په زړه كې د لټون د جذبې سره يو ځاي را يوځاي كول، حيران وم چې نقص په څه كې دي چې زمونږ په خپر د الله تعاليٰ منونكو ته نه پوهيدونكي وايي. ما يو ځل بيا د الله تعاليٰ دغه وينا ولوسته چې:

«هغوي ته ووايه چې كه چيرې تاسو ته څه پوهه وي نو ووايست چې زمكه او د زمكې په سر دغه ټوله ابادي د چا ده؟ دوي به هرو مرو ووايي چې د الله. ورته ووايه چې بيا تاسو ولې په هوش كې نه ياست؟ دهغوي څخه وپوښتنه چې د اوه اسمانونو او ستر عرش مالک څوك دي؟ دوي به هرو مرو ووايي چې الله. ورته ووايه چې بيا تاسې ولې نه ويريرئ؟ دوي ته ووايه چې: ووايست، كه چيرې تاسې پوهيرئ چې په هر شي باندې د چا واكمني ده. او هغه څوك دي چې پناه وركوي او دهغه په مقابل كې هيڅوك پناه نه شي وركولې؟ نو هرو مرو به ووايي چې دا خو يو ځاي د الله پورې اړوند دي. ورته ووايه چې بيا ولې تاسو په دوكه او فريب كې ياست؟» (المؤمنون: ۸۹-۲۳/۸۴)

هغه وخت چې ما دا آياتونه ولوستل نو د نورو خبرو څخه پرته مې د مسلمانانو د دې شعر سره هم ډير زيات اختلاف را پيدا شو چې وايي:

خدا کا بکرا چهرالي محمد (ص) محمد (ص) کا پکرا چهرای کوی نهین سکتا

«د خداي نيوونكي به محمد خلاص كړي خو د محمد د نيوونكو د خلاصون له پاره هيڅوك نه شته»

اخر ولې او څه ډول؟ ولې يې د سيدنا محمد صلی الله عليه وسلم په مقابل كې خداي دومره محبور را څرگند كړي دي؟ حال دا چې حقيقت دا دي چې د الله تعاليٰ په مقابل كې هيڅوك هيچاته هم پناه نه شي وركولې.

كه تاسې لږ څه توجه وكړئ نو د پورتنې ايات د لوستې څخه دا را څرگنديږي چې د مكې كفارو د زمكې او اسمانونو پيدا كونكې، د يوه قانون له مخې د لمر او سپوږمۍ څرخونكې، د روزي د وركولو څخه خوا په هغې كې د كمښت او ډيرښت، په هر شي باندې پوره او مكمل علم لرونكې، د اسمانونو څخه باران نازلونكې، دهغې په واسطه د مړي زمكې څخه ژوند را زرغونكې، د اوريدو او ليدو د ځواكونو مالک، دمړو شيانو څخه ژوندي او د ژونديو څخه د مړو شيانو پيدا كونكې، د دغې ناپيدا كائيناتو پلان جوړونكې، د زمكې او په زمكې كې د پرتو شيانو مالک، د اوه اسمانونو او د ستر عرش مالک، چې دهغه د قدرت په لاسو كې هر څه شته، هر چا ته پناه وركونكې، او هغه ذات چې دهغه په مقابل كې هيڅوك هم هيچاته پناه نه شي وركولې، الله تعاليٰ يې مانه. بلکل همغسې لکه نن يې

چې مونږ او تاسې منو. بلکه زه په قران کې د دې آيت په لوستولو باندې حيران شوم چې د مکې کفار په دعاو کې هم يوه الله ته مراجعه کوي ، لکه څنگه يې چې مونږ او تاسو منو:

«او کله چې هغوي وويل: اي زمونږ پروردگاره ! که چيرې دا قران په ريښتيا هم ستا له اړخه حق وي نو پر مونږ د اسمانه څخه تيرې را ووروه ، او يا پر مونږ باندې بل کوم دردناکه عذاب را نازل کړه» (الانفال: ۳۲/۸)

دا دهغه وخت خبره ده چې د مکې کفارو زمونږ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم د تبليغ مخه و نه شوه نيولې. نو دستوماننیا نه په ډک زړه هغه وخت چې ابو جهل دبیت الله څخه طواف کاوه نو دهغې غلاف يې ونيوه او دا دعا يې وکړه. خو تاسو په دې بحث کې مه غورزيرئ ، چې دا څوک و او په کوم وخت کې او يا په کوم حالت کې يې دعا غوښته؟ آيت په څرگنده توگه وايي چې دا د قران يو منکر و ، لکه په يوه بل ځای کې چې فرمايې:

«او وايي چې: اي زمونږ پروردگاره ! زمونږ برخه د حساب دورځې څخه مخته مونږ ته راکړه» (ص: ۳۸/۱۲)

ما چې هر وخت دغه آيتونه لوستل زما په حيرانتيا کې ډيرښت راته ، ما ته ډيره د تعجب او حيرانتيا خبره دا وه چې يو قوم چې زمونږ په څير دهر شي مالک او خالق يواځې او يواځې الله تعالی گڼي او دهرې ستونزې په وخت کې ، زمونږ په څير ، دهغه لورې ته د خپلې دعا لاسونه پورته کوي نو بيا مونږ د دا ډول مسلمانۍ دعوه وکړو او هغوي دې کافر و گڼل شي. دې قوم ته بيا بيا وويل شول چې «تاسې چيرې گرځئ؟»... «دهغوي ډيرکي بې عقلمه دي»... «ايا تاسې نه ويريرئ؟»... «ددوي ډير بې علمه دي»... «ايا پند او نصيحت نه شئ تر لاسه کولې؟»... «تاسې په کومه دوکه کې پريوتې ياست؟»... او داسې نور. قران کريم دا غوټه هم هواره کړې ده.

ولې کافر؟:

زه د نبې اکرم صلی الله عليه وسلم او د مکې د کفارو تر منځ د دنمښيو او مخالفونو د پيدا کولو پسې نا کراره وم. دغه پاک کتاب چې:

«د خلکو له پاره هدايت او لارښوونه ده او په داسې څرگندو لارښوونو او تعليماتو باندې مشتمل دي چې نيغه لاره ورنښوونکې او د حق او باطل تر منځ توپير را څرگندونکې دي» (البقره: ۲/۱۸۵)

په دې کتاب کې ما يو آيت ولوست ، او همغې راته دا ستونزه حل کړه:

«هغوي د الله نه پرته دهغو خلکو بندگي او عبادت کوي چې نه ورته زيان رسولي شي او نه گټه. خو دوي وايي چې دا شيان د الله په وړاندې زمونږ په اړه سپارښتنه کوي. اي نبي ! دوي ته ووايه چې: ايا تاسې الله ته د زمکې او اسمان دهغوي شيانو په اړه خبر ورکوئ چې هغه ته يې علم نه شته؟ الله دهغه څه نه پاک ، ستر او د لويې خاوند دي ، چې دوي يې ورسره شريک گرځوي» (يونس: ۱۰/۱۸)

لږ څه غور وکړئ ! په دې آيت کې يې دهغو خلکو قصور را ډاگيزه کړې دي او هغه دا چې دوي د الله په وړاندې د کوم مړ شوې بزرگ روح ته او از کوي ، چې هغه دې ددوي سپارښتنه وکړي ، همغه يې د الله سره شريک گرځولې دي ، قران همدا خبره داسې را څرگندوي:

«هغو خلکو چې د الله پرته يې بل څوک خپل ولي نيولې دي (دهغوې په اړه دوي وايي چې) مونږ په دې خاطر دهغوې بندگي کوو چې دوي به مونږ الله ته ورنژدې کړي» (الزمر: ۳۹/۳)

د خبرو لنډيز:

د قران کریم دلو ستلو څخه دا ډاگيزه کيږي چې د مکې کفار هم د هندوانو په څير د الله نه منکر نه و ، بلکه دهغه څخه يې دعاوې غوښتلې خو تر څنگ يې د خپلو بزرگانو عبادت هم کاوه يعنې دهغوې نذر ونياز او دهغوې په نامه يې خيراتونه هم ورکول. دهغوې په نومونو باندې يې ، دهغوې د روحونو د خوشحالولو له پاره ، وظيفې هم کولې ، په دې خاطر چې دوي به زمونږ په اړه سپارښتنه کوي او مونږ به الله ته ورنژدې کوي ، او که نه چيري الله او چيري دا خاورين انسان. بس همدغه تويير و او په همدې باندې جنگ او اختلاف. دلږ څه غور او دقت وروسته زما روح په لړزه راغې ، ځکه چې زمونږ مسلمانان هم همداسې کوي نو که چيري ته هم همداسې کوي نو همدا گړئ توبه وکړه ، راځئ چې اوس د سپارښتنې په حقيقت باندې وگڼو.

د سپارښتنې حقيقت

د سپارښتنې په تکيه ولاړ د قدرت دغه شاهکار انسان هغه څه کوي چې (الامان والحفيظ). په وژلو او لوټولو کې مصروف وي او بيا د سپارښتنې په بنسټ په ډاگيزه توگه خوندي هم پاته کيږي. ددې علت دا دي چې په انسانانو کې کمزورتياوې شته ، يو انسان د بل انسان له پاره اړتيا احساسوي نو په دې خاطر سپارښتنه که غلطه وي يا سهي ، په هر صورت منل کيږي ، خو د الله په ستر ذات چې د مطلق قدرت خاوند دي دا مثال نه عملي کيږي ، ځکه چې پر هغې د چا فشار نه شته ، الله تعالي د انسانانو څخه يوه پوښته کړي:

«ايا ستاسې غلام له تاسې سره په هغه رزق کې برابر شريکيدې شي چې مونږ تاسو ته درکړې دي؟ ايا تاسې د هغه څخه همداسې ويريږئ لکه څنگه چې په خپلو منحو کې يو دبل څخه ويريږئ؟ په دې توگه مونږ د عقل او پوهې خاوندانو ته خپل آيتونه په څرگنده توگه بيانوو.» (الزمر: ۲۸/۳۰)

لږ څه غور وکړئ! چې تاسې د الله تعالي له اړخه په درکړل شوو اختياراتو کې چې ستاسې خپل هم نه دي د هيجا مداخله نه شئ زغملې نو بيا د الله تعالي له پاره ولې داسې انگيرئ؟ الله تعالي خو د چا د سپارښتنې په منلو باندې مجبور نه دي. بلکه دهغه د اجازې پرته هلته څوک د چا په اړه سپارښتنه هم نه شي کولې. «هلته نبي او ولي ټول مجبور دي»

د الله د اجازې پرته سپارښتنه:

«ټول هغه څه چې په اسمانونو او ټول هغه څه چې په زمکه کې دي ، ټول دهغه دي ، څوک به وي چې دهغه تر مخه دهغه د اجازې پرته سپارښتنه وکړي؟ هغه په ټولو هغو چې دهغه تر مخه دي او يا دهغه تر شا دي ، ښه خبر دي.» (البقره: ۲۵۵/۲)

حقيقت دا دي چې سپارښتنه خو دهغه چا په وړاندې کيږي چې په خپله کمزوري وي او ددې نه ويره لري چې که سپارښتنه مې و نه منله نو دا سپارښت کونکي به غمژن شي او ماته به زيان را ورسوي. او يا کله چې زما ورته اړتيا پيدا شي نو بيا به زما کار نه کوي .

بله لاره يي داده چي: دهغه چا تر مخه چي سپارښتنه کيږي دهغه معلومات ډير محدود وي، هغه ته ددي ويلو اړتيا وي چي ورته وښوول شي چي هغه څه چي ستا په علم کي نه شته هغه ماته معلوم دي، که چيري ته زما په خبره باندې باور ونه کړي نو ته به تيري کونکي وگرځي. او دا به ډيره بي انصافي وي، په دي اساس هغه ته په دغه سپارښت کونکي باندې باور کول اړين وي، هغه فکر کوي چي کيدې شي دغه سپارښت کونکي سهي خبره کوي، خو الله تعالي ته داسي کمزورتيا نه شي منسوبيداي، نو بيا د سپارښتنې حقيقت به څه وي؟ لږ څه فکر وکړي. الله تعالي فرمايي چي:

«ايا هغوي د الله پرته نور سپارښت کونکي نيولي؟ ورته ووايه چي: که څه هم هغوي دهيش شي واک و نه لري او نه پوهه او درک لري. ورته ووايه چي: سپارښتنه او شفاعت په پوره توگه د الله په واک او اختيار کي دي.» (الزمر: ۳۹-۴۴)

عام اعلان:

«اي نبي! ورته ووايه چي: همغوي ته ورغږ کړي چي تاسي (په خپل خيال کي) د الله پرته نيولي وو، هغوي ته په اسمانونو اوزمکو کي د يوې ذرې په اندازه واک او اختيار هم نه شته. او نه هغوي ته په دي دواړو کي کومه برخه ورکړل شوې ده. او نه دهغوي څخه کوم يو د الله سره بسپنه کونکي گرزيدې شي. هغه ته به دهغه شخص سپارښتنه گټه ورسوي چي الله يي اجازه ورکړي.» (سبا: ۲۳-۲۴/۲۲)

«دهغه د اجازې پرته هيش ډول سپارښتنه نه شته، همدا الله ستاسي پروردگار دي، په دي خاطر تاسي دهغه عبادت وکړي، ايا تاسي پند نه اخلئ؟» (يونس: ۱۰/۳)

اجازه څه ته وايي؟

په دي خبره پوهيدل په کار دي چي اجازه څه ته وايي؟ په داسي حال کي چي ما بيا بيا ولوستل چي پر الله تعالي باندې د هيش او هيش لوري فشار نه شته او نه څوک دهغه په امورو کي د مداخلې مجاز گڼل کيږي او نه کومه سپارښتنه دهغه د اجازې پرته گټوره ثابتيداي شي نو زما په فکر کي يوه پوښتنه را پيدا شوه چي دا اجازه به څه ته وايي؟ او دا به څه ډول ترلاسه کيدې شي؟ او الله تعالي ته د ورسيدو له پاره به دکومولارو څخه گټه اخستل کيږي؟

ماته ددي ټولو پوښتنو ځواب پخپله قران کريم را کړ. او هغه ځوابونه به زه ستاسي تر مخ کيږدم، خو د هغې څخه دمخه تاسي دهغو پخلکو په اړه لږ څه ولولئ چي هغوي د اجازې پرته سپارښتنه کړي وه، نو دهغوي دي سپارښتنې هيش ډول گټه ورته و نه شوه رسولي.

د نوح عليه السلام قصه:

نوح عليه السلام د الله تعالیٰ نبي و. دهغه په قوم کې هم د شرک همغه ناروغتيا خپره شوې وه چې دمکې خلک پرې ککړ وو. په دې خاطر يې دهغوي اصلاح د نوح عليه السلام په غاړه کې ور واچوله. لکه چې الله تعالیٰ فرمايي:

«بې له شکه مونږ نوح دهغه د قوم په لور ور وليږه، ترڅو خپل قوم د درناکه عذاب دراتلو تر مخه وويروي.» (نوح: ۷۸/۱)

همدا راز د همدوي په اړه يو ځل بيا فرمايي چې:

«نو هغه دهغوي تر منځ پنځوس کم زر کاله (۹۵۰) کاله و او سيد» (العنکبوت: ۲۹/۱۴)

که چيرې د دې نېه سوه پنځوس کالو څخه د هغه د ژوند لمړنی څلويښت کاله وويستل شي نو بيا هم نوح عليه السلام د خپل قوم تر منځ نېه سوه اولس کاله تبليغ کړې دې او خپله ورسپارل شوې دنده يې تر سره کړې ده. (خود څلويښت کالو د مودې ويستل به ترې سهې نه وي) اما دهغه د قوم سردارانو ډول او نغاړې وهلې او ويل به يې چې:

«تاسې خپل معبودان مه پرېږدئ، تاسې خپل وود، سواع، يغوټ، يعوق او نصر مه پرېږدئ» (نوح: ۷۷/۲۳)

دغه پنځه نومونه د نوح عليه السلام د قوم نیک او صالح وگړي وو. چې د مړينې وروسته خلکو هغوي الله ته د ورسيدو وسيله وگرځوله. نوح عليه السلام تر ډيرې اوږدې مودې پورې د خپل قوم له اړخه ستونزې وگاللې، نوره يې دا په وس کې نه وه چې خپل قوم نيغې لارې ته را واړوي، او يا يې څه ورکم کړي. دهغوي ټولې سختي يې و زغملې، نورې چې د زغم نه خبره ووتله نو د الله تعالیٰ په وړاندې يې فریاد وکړ چې

«اي زما ربه! بې شکه چې زه ډير بې وسه يم، اوس ته انتقام واخلي (زما نصرت وکړې)» (القمر: ۵۴/۱۰)

بيا يې د خپل ټول ژوند پيښې بيان کړې او د الله په دربار کې يې عريضه وړاندې کړه او په اخر کې يې وويل چې:

«اي زما پروردگاره! په زمکه باندې او سيدونکې هيڅ کافر مه پرېږده. بې له شکه، که ته هغوي پرېږدې نو هغوي به ستا بندگان بې لارې کوي او (په راتلونکې کې به) يواځې فاجر کافر اولاد زيږوي،

اي زما پالونکيه ربه! ما، زما مور او پلار، او هغوي چې زما کورته د مومن په څير را ننوځي، هغوي ټول او ټولو مؤمنينو نارينه او ونځو ته بنسټه وکړې او ظالمانو ته دهغوي په بربادې او هلاکت کې ډيرښت راوړې» (نوح: ۷۷/۲۵-۲۶)

په دې اساس حکم وشو چې:

«ته زمونږ تر سترگو لاندې او زمونږ د وحې په مطابق يوه کشتۍ جوړه کړه، د ظالمانو په اړه له ماسره خبرې مه کوه، بې شکه چې هغوي به غرقېږي.» (هود: ۱۱/۳۷)

بيا دهغه قوم ته هغه ورځ را ورسیده:

«نو مونږ د اسمان دروازې د سخت باران وريدو له پاره پرانستې ، او مونږ د زمکې څخه چينې را وويستې ، نو اوبه تريو امر پورې ، چې دمخه ورته ټاکل شوي و ، سره يو ځای شوي» (القمر: ۱۲-۱۱/۵۴)

«ان تردې چې کله چې زمونږ حکم راغې ، او (داوبو) تنور را وخوتيده ، نو مونږ حکم وکړ چې : په دې کشتۍ کې دهر ډول څخه دوه دوه جوړې دخپلې کورنۍ سره يو ځای سپاره کړه ، پرته له هغه چا څخه چې دمخه يې په اړه پريکړه شوې ده. اود ايمان خاوندان هم په کې له ځانه سره سپاره کړه اود هغوي سره ډيرو لږو خلکو ايمان راوړې و.» (هود: ۱۱/۴۰)

لږ څه توجه وکړئ ! نو تاسو به په خبره وپوهيږئ چې : د (اهل) يا دخپلې کورنۍ د سپرولو د حکم په وخت کې ورته وويل شول چې دهغوي څخه به هغه څوک له ځانه سره نه سپروي چې عذاب ورته مقدر شوي دي. بيا يې ورته وفرمايل چې دظالمانو په اړه به زما سره خبره نه کوي. تاسې به حيران پاته شئ چې په هغو بدنصيبو کې د نوح عليه السلام خپل زوي هم موجود و. کله يې چې خپل زوي په خطر کې وکوت نو پلرنې شفقت يې دومره په جوش کې راغې چې د الله تعالی له اړخه پرې لگيدلې بنديز يې هم له ياده ووت. لکه چې فرمايې:

«او نوح خپل زوي ته ، چې د ټولو څخه جدا ځانته ولاړ و ، ورغږ کړ. اي زما زويه ! له مونږ سره سپور شه او دکافرانو د ډلې څخه مه کيږه. هغه ورته وويل چې زه ددې غره په لور پناه وړم ، هغه به ما د اوبو څخه خوندي کړي. ورته يې وويل چې : نن د الله د حکم څخه هيڅوک خوندي نه پاته کيږي ، پرته له هغوي څخه چې پر هغوي پخپله الله تعالی رحم کړې وي ، او بيا دهغوي ترمنځ يو موج حائل شو او هغه هم دهمغو غرق کړل شوو خلکو له ډلې څخه وگرزید. اوبيا مو حکم وکړ چې اي زمکې خپلې اوبه را کاره ، او اي اسمانه ! اوبه دې بندې کړه ، نو اوبه وچې شوې او کار پای ته ورسيد ، او کشتۍ د جودې دغره د پاسه و دريده او وويل شول چې په ظالمانو دې لعنت وي» (هود: ۴۴-۱۱/۴۲)

خو پلرنۍ مينه او شفقت همغسې په خپل ځای پاته و ، او نوح عليه السلام د الله تعالی په مخکې داسې فریاد کونکې و:

«اي زما ربه ! بې شکه چې زما زوي هم زما داهل څخه دې او ستا وعده هم حق ده او ته د حاکمانو حاکم يې. په ځواب کې ورته وويل شول چې اي نوحه ! هغه ستا داهل څخه نه و. ځکه چې هغه د ناوړه عمل خاوند دې. نو دهغه څه په اړه چې تاته علم نه وي له ما څخه مه پوښته. زه تاته نصيحت کوم چې ته دناپوهانو څخه نه شې. عرض يې وکړ چې اي زما پروردگار ! زه دهغې خبرې د غوښتو څخه چې په اړه يې ماته علم نه وي له تا څخه پناه غواړم ، که چيرې ته ماته بښنه و نه کړې او پرما خپل رحمت و نه کړې نو زه به د زيان کارانو له ډلې څخه وگرزېږم.» (هود: ۴۷-۱۱/۴۵)

اوس مو وليدل چې دالهي په نظام کې هر څوک بې وسې دي ، نه يې کفارو ته سزا ورکول په وس کې و او نه يې دخپل زوي دخلاصون وس رسیده. دا پرته له اجازې سپارښتنه وه او دا يې پايلې وې. په دې ځای کې زما عقیده تار تار وگرزیده ، چې د يارانو خبره ياران مني ، خو د الله په اړه دا خبره بلکل غلطه ده. بلکه د الله تعالی په اړه د (يار) د لفظ استعمالول هم بې ځايه او غلط کار دې. هيڅوک هغه نه شي مجبورولې. دلته مونږ يې چې دهر مفت خوړونکې ملنگ پورې خپلې هيلې گنډه کوو. په دې اړه هم څه فکر کول په کار دې چې د نهه نيم سوه کالو راهيسې تبليغ کونکې نبي عليه السلام دخپلو د زړه د غوښو دخلاصون په خاطر په الله تعالی باندې خپله خبره و نه شوه منلې ، نو دهغو خلکو څخه به څه هيله وکړل شي چې پخپله هم صفر دي اود نورو له پاره هم صفر دي ، لږ څه د انصافه کار

واخلئ او که چيرې خبره مې غلطه وکړه نو ما پرې خبر کړئ، خو بې ځايه تينگار به نه کوئ، ددې ډله پالنې او ناپوهۍ د خول څخه ځانونه را بيرون کړئ په قران کې غور او تدبر وکړئ او د تعصب څخه خپل رب ته پناه يوسئ.

يوه بله غلطه انگيرنه هم را پيدا کيږي او هغه دا چې: نورو انبياؤ ته خو اختيارات نه شته خو زمونږ نبي صلى الله عليه وسلم د ټولو انبياؤ امام دې، هغه د ټولو اختياراتو خاوند گرځول شوي دي. نو په دې خاطر دهغه روح ته په غږ کولو سره دارتيا وړاندې کول روا دی. په دې لړ کې د قران کريم په دې آيت لږ څه غور وکړئ، الله تعالی د خپل پيغمبر په خوله وايي ترڅو دامت په ذهنونو او فکرونو کې اصلاح راشي.

«ورته ووايه چې: زه د الله د مشيت او ارادې پرته دخپل ځان له پاره هم د گټې او تاوان واک نه لرم.» (الاعراف:

۱۷/۱۸۸)

د يونس په سورت کې هم همدا ډول حکم په ۴۹م آيت کې راغلي دي.

بيا د دواړو جهانونو د سردار ژوند ته يو ځغلنده نظر وکړئ! نو ددې آيتونو ريښتونوالي به درته را څرگند شي. د نمونې په توگه: انس رضی الله عنه وايي چې زه در رسول الله صلى الله عليه وسلم سره يو ځای د ابو سيف کور ته ولاړم، هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم د زوي ابراهيم «رض» د دايي (رضايي مور) ميره و. رسول الله صلى الله عليه وسلم ابراهيم په خپله غيږ کې را واخست، هغه يې ښکل کړ او بوي يې کړ يعنې خپله پوزه او خوله يې دهغه په خوله باندې داسې کيښوول لکه څوک چې يوشې بوي کوي. ددې نه څو ورځې وروسته يو ځل بيا د ابو سيف کور ته ورغلو. په دې وخت کې ابراهيم «رض» د نزع په حال کې و، دهغه په کتلو سره د رسول الله صلى الله عليه وسلم د مبارکو سترگو څخه اوښکې را روانې شوې، عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه ورته وويل چې: اې دالله رسوله: ته هم ژاړې؟ رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل چې: اې د عوف زويه! دا د رحمت او ښکې دي. ددې خبرې وروسته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د سترگو څخه يو ځل بيا اوښکې را روانې شوې او بيا يې وفرمايل چې:

«سترگې او ښکې تويوي، زړه غمژن دي، خومونږ به په خپله ژبه همغه خبره کوو چې زمونږ پروردگار پرې راضي گيږي، اې ابراهيمه! بې شکه چې مونږ ستا په بيلتون باندې غمگينه يو.»

(صحيح البخاري، باب قول النبي صلى الله عليه وسلم، انا بک لمحزونون، ۱۳۰۳م حديث)

دا دې الله او دا دې د الله بنده. چې دهغه د مشيت او ارادې په وړاندې بلکل بې وسه دي. زه تر يوه وخته پورې په همدې فکر کې ډوب وم چې يو اوچت ځای ته د ورختلو له پاره زينې ته اړتيا وي، نو د کوم يو ستر شخصيت ته د ور رسيدو له پاره بايد يو مناسب چينل **proper Channel** موجود وي. اخر الله ته د ورسيدو له پاره به همدا بزرگان يو مناسب چينل **proper Channel** وي، دهغه د اجازې د ترلاسه کولو له پاره به هم يوې وسيلې ته اړتيا ليدل کيږي. هغه وسيله به زه هرو مرو تاسو ته در وښاييم. خودهغې تر مخه د نبي صلى الله عليه وسلم د ژوند يو څو پيښې په لنډه توگه درته بيانوم.

• د احد په جنگ کې زيات شمير مسلمانان په شهادت ورسيدل، په دې ډله کې د رسول الله صلى الله عليه وسلم خور کاکا سيدنا حمزه رضی الله عنه هم شهيد شو. رسول الله صلى الله عليه وسلم دا غم تر اخره پورې له ياده و نه وويوست. دهغه قاتل وحشي رضی الله عنه مسلمان شو خور رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمايل چې:

هيڇڪله هم زما په وړاندې مه راءه ، ځكه ستا په كتلو سره ماته خپل كاكا تر سترگو كيږي . په دې جنگ كې د رسول الله صلى الله عليه وسلم غاښ مبارك هم شهيد شو او ډيرې ضربې يې هم وخورلې . دا ټول د الله مشيت او اراده وه او كه نه څوك به داسې مصيبتونو د زغم شوق ولري ؟

• رسول الله صلى الله عليه وسلم طائف ته د تبليغ له پاره ولاړ ، زيد بن حارثه رضی الله عنه ورسره ملگري و . د طائف سردارانو د رسول الله صلى الله عليه وسلم پلنه و نه منله . بلكه د هغه پر خلاف يې د هغه ځای بد سلو كه ځوانان را وپارول ، هغوي د رسول الله صلى الله عليه وسلم پر خلاف بده ژبه كاروله او د هغه مبارك ذات يې په كانو او تيږو ويسته ، ان تردې چې د هغه مبارك وجود زخمې شو او دومره وينې ترې و بهيدي چې پښې مباركې يې د وينو څخه ډكې شوې ، د رسول الله صلى الله عليه وسلم زړه وويږيد خو هغه بد معاشو هغه كيناستو ته هم پري نښود او د تيږو د ويشتلو په بدرگه يې د هغه ځايه تللو ته مجبور كړ . دا و د الله تعالي مشيت او دا و د هماغه د بنده مجبوري چې د هغه د مشيت تر مخه يې درلوده . ددې نه علاوه نورې ډيرې پيښې ددې ايتونو ريښتونولي ثابتوي ، خو د لنډيز په خاطر يې نشم بيانولي .

ديوي غلطې انگيرنې سهې كول:

زما يو دوست زما ذهن په يوه عجيب فكر كې ډوب كړ . تاسې بايد دهغې څخه ځانونه خوندي وساتي . هغه دا چې هغه خو نبی و ، د هغه معامله د الله سره ده . د هغه له پاره چې الله څه وغواړي و كړي كوي يې . ځكه د هغه سپارښتنه به همغه څوك كوي چې د هغه څخه پورته وي ، زموږ له پاره خو به همغه سپارښتنه كوي ، هغه زموږ له پاره وسيله ده ، په دې اړه زما دغه غلطه انگيرنه قران كريم داسې سهې كړه:

«اي نبی! دوې ته ووايه چې: زه تاسې ته دهیڅ ډول گټې اويا زیان ددرسيده واک نه لرم.»

(الجن: ۲۱/۷۲)

ددې تصديق ماته په دې ډول ترلاسه شو چې د منافقينو رئيس عبدالله بن ابې ومړ ، هغه په څرگنده توگه په خپل ژوند كې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د خوشحالولو هڅه كوله ، رسول الله صلى الله عليه وسلم د مرگ په وخت كې ورته خپل مبارك كميس هم ورواغوست ، د هغه د جنازې لمونځ يې هم ادا كړ او هغه ته يې د بښنې له پاره دعا هم وكړه . خو څرنگه چې د الله تعالي اجازه نه وه نو په دې خاطر ددواړو جهانونو سردار ته د الله تعالي له اړخه دا ځواب وويل شو:

«كه چيرې ته د هغه له پاره بښنه وغواړې او كه ويې نه غواړې (برابره ده) ، بلكه كه ته د هغه له پاره اويا ځلي هم بښنه وغواړې بيا به هم الله هغه ته بښنه و نه كړي» (التوبه: ۸۰/۹)

«د نبی او دايمان د خاوندانو سره هيڅكله هم نه بښايي چې د مشركينو له پاره د بښنې دعا وكړي ، كه څه هم هغوي ددوي نژدې خپلوان وي ، په داسې حال كې چې دا ډاگيزه وي چې هغوي د دوزخ د اور خاوندان دي.» (التوبه: ۱۱۳/۹)

بيايي وفرمايل چې:

«که چيري د هغوي خخه کوم يو ومري ، نو د هغوي د جنازي لمونځ مه کوي ، بلکه دهغي په قبر باندې هم مه دريري»
(التوبه: ۹/۸۴)

بل اړخ:

دا خود اجازي پرته دخير اراده وه چې پوره نه شوه. اوس يې دا بل اړخ ووينئ. نبي صلي الله عليه وسلم د يوه قوم د غوښتنې په اساس د هغوي د ښوونې او روزنې له پاره د هغوي سره اويا کسه قاريان و استول. دا دهغه قوم له اړخه يو جال و ، هغوي دا قاريان ټول شهيدان کړل ، رسول الله صلي الله عليه وسلم ته ددې ظلم او تيري خبر را ورسيد نو هغه صلي الله عليه وسلم ډير غمگين شو او يوه مياشت يې په پرلپسې توگه د سهار په لمانځه کې د قنوت نازلې د لوست په وخت کې ددې ظالمانو له پاره بد دعاوې کولې ، او دخپلو بنديانو د راپرېښولو له پاره يې لاسونه د الله دربار ته غځول. دهغه صلي الله عليه وسلم الفاظ دا و چې:

«اي الله ! وليد بن وليد ، سلمه بن هشام او عياش بن ابوربيعه ته خلاصون په برخه کړي ، اي الله ! ته په دغه مضر قوم باندې خپل سخت عذاب نازل کړي او دا عذاب پرې د قحط په شکل کې را نازلې کړي داسې قحط چې د يوسف عليه السلام د وخت د قحط په څير وي (يعنې او ه کاله په پرلپسې توگه ،)

تاسو غور وکړئ چې نبي صلي الله عليه وسلم څومره غمښ او قهر يدي و چې دا بد دعاوې يې په لور او از سره کولې:
«اي زما ربه ! ته په فلان او فلان باندې لعنت وکړه» (صحيح البخاري ، الفسير ، باب ليس لك من الامر شيء ،
۴۵۲۰م حديث)

يعنې رسول الله صلي الله عليه وسلم دهغو عربو قبيلو نوم اخسته چې په قتل کې شريک و ، دا بد دعاوې تر هغې پورې جاري وې تر څو چې دا حکم راغې:

«اي نبي ! په دې معامله کې تاته هيڅ ډول اختيار نه شته ، که چيري الله وغواړي نو هغه خلک ښلې هم شي او عذاب ورکولې هم شي ، بې شکه چې هغوي ظالمان دي ، په زمکه او اسمان کې هر څه د الله له پاره دي ، هر چاته چې هغه وغواړي ښنه کولې شي او چاته چې وغواړي عذاب ورکوي او الله ډير زيات ښونکې او مهربانه دي.» (ال عمران : ۱۲۹-۱۲۸/۳)

ددې آيت خخه:

خدا کا بکرا چهرالې محمد (ص) محمد (ص) کا پکر چهر کوي نهين سکتا

ددې شعر حقيقت هم په پوره توگه را څرگند يري ، ځکه چې نبي صلي الله عليه وسلم غوښتل چې ځان ترې خلاص کړي خو خلاص يې نه شو کړي او غوښتل يې چې هغوي ونيسي خو ويې نه شونيولي ، دا الله مقام هغه دي او دبنده مقام دا دي.

ددې خبرې د کولو تر مخه چې د الله له اړخه اجازه څه ته وايي ، او دا اجازه څه ډول شونې ده ، زه دا اړينه گڼم چې تاسې د يوه بل سر درد څخه بيرون و کارم. او هغه دا چې د قبر خاوند ، دبت خاوند يا د ځاي او کور خاوند چې ددې مادي ژوند د قيودو څخه ازاد شي او د الله تعاليٰ ميلمه وگرځي نو هغه زمونږ د دعاگانو ، چغو او مناجاتو څخه بې نيازه او بې خبره گرځي. البته هغوي زمونږ د اخلاص نه د ډکو دعاگانو له پاره اړتيا لري ، په دې خاطر مونږ د جنازې په لمانځه کې د هغوي له پاره دعاگانې کوو.

د مړينې نه وروسته سپارښتنه:

ډير شمير عالمان د قران کریم دوه ايتونه ددې ثبوت له پاره وړاندې کوي چې شهيد ژوندې دې ، په دې خاطر د هغوي څخه کومک غوښتل او د هغوي په واسطه سپارښتنه کول روا دي. زه د لنډيز په خاطر په دې ايتونو باندې بحث کول نه غواړم مگر دومره هرو مرو ويل غواړم چې د الله د اجازې پرته د ژوند يو د سپارښتنې پايلې څه شوي؟ تاسو هغه ټولې وکتلې ، اوس دغه څو پيښې په لاندې توگه وړاندې کوم تر څو غلطې انگيرنې له منځه ولاړې شي او د مرگ نه وروسته د ژوندانه انځور ستاسو په ذهنونو کې را وڅرخي.

د کهف د اصحابو قصه:

دا د هغو ژونديو اولياو قصه ده چې په خپل ژوند کې د زمکې په سطحه باندې درې سوه نهه کاله ویده شوي وو. هغوي به د ستوماننډيا په وخت کې خپل اړخونه بدلول ، خو کله چې الله تعاليٰ هغوي د خوبه را وپښ کړل نو د زمانې او وخت د بدلون د حالاتو څخه بې خبره وو. دا قصه د قران په ژبه ولولئ او ويی واورئ ، لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«ايا تاسې گمان کوئ چې د غار ملگري (اصحاب غار) او دکتبو خاوندان (هغه ځوانان چې د خپل ايمان د خوندي ساتلو په خاطر يې په دغه غار کې پناه اخستې وه او بيا يې په غار باندې د یادگار ليکنه وشوه) ، زمونږ د نښو څخه يو عجيبه نښه وه؟ (الکھف: ۹/۱۸)

او بيا فرمايي چې:

«مونږ د هغوي حال په سهې او څرگنده توگه تاته بيانوو ، بې شکه چې هغوي يو څو ځوانان وو ، چې پر خپل رب يې ايمان راوستې و ، او مونږ هغوي ته په لارښوونه او هدايت کې نور هم ډيرښت راوست. هغه وخت چې هغوي (د جابر حکمران په دربار کې) ودریدل نو مونږ د هغوي زړونه کلک کړل ، کله چې هغوي ودریدل نو ويی ويل چې: زمونږ پروردگار خو هغه دې چې د اسمانونو او زمکو پروردگار دې. مونږ د هغه نه علاوه بل کوم معبود نه را بولو ، (که چيرې مونږ دا سې وکړل) نو دا به د عقل نه لرې خبره وي. دا خو زمونږ دا قوم دې چې د هغه پرته يې نور معبودان نيولې دي. ولې بيا د خپل دغې کار له پاره څرگند دليل نه را وړاندې کوي؟ د هغه چا څخه به بل ستر ظالم څوک وي چې په الله پورې درواغ و تړي؟» (الکھف: ۱۵-۱۸/۱۳)

دا خبرې دغه د الله دوستان د هغه جابر حکمران په دربار کې ، چې وقيانوس نومیده ، ولاړ دی او کوي يې. هغوي يې ددې حکمران دربار ته د توحيد ويلو په جرم را وړي و. الله تعاليٰ د هغوي حوصلې ورکلکې کړې او د هغوي په زړونو کې يې دا خبره ورواچوله چې:

«کله چې تاسې ددې خلکو او د الله پرته دهغوي د نورو معبودانو څخه جدا شوي نو په غار کې پناه واخلي ترڅو ستاسې پروردگار ستاسې له پاره دخپل رحمت لمنه پراخه کړي او ستاسې له پاره دهغې څخه د آرام وسايل را پيدا کړي.» (الکھف: ۱۸/۱۲)

ويل کيږي چې بادشاه د کوم مصلحت له مخې او د خپلو مصروفیاتو په اساس دغه کار تريوه وخته پورې شاته وغورځواه ، دغه دالله دوستان ددې ځاي څخه د وتلو سمدستي وروسته هغه غار ته پناه راوړه چې الله تعالي دهغوي په زړونو کې القا کړې و . دهغوي سره دهغوي يو وفاداره سپې هم روان و ، کله چې دوي غار ته ورننوتل نو د ډاډ ساه يې واخسته او بيا يې دا دعا ولوستله:

«اې زمونږ پروردگار ! پر مونږ دخپله اړخه رحمت را نازل کړه او مونږ ته زمونږ په امورو کې سهي لار بنسونه وکړه» (الکھف: ۱۸/۱۰)

دوي د ويرې او ستوماتنيا په اساس هملته پريوتل او ويده شول ، الله تعالي دهغوي کيفيت دا ډول بيانوي:

«په دغه غار کې مونږ ترڅو کالو پورې دهغوي په غوږونو باندې پرده را غوړولې وه.» (الکھف: ۱۸/۱۱)

«او لمر به د را ختولو په وخت کې ووينې چې د غار بڼې لورې ته ميلان کوي او کله چې لوږي نو پريږدي دوي کين لورې ته او دوي ددې غار په ارت ميدن کې دی ، دغه (يادونه) دالله د قدرت د نښو څخه ده ، الله چې هر چا ته سمه صافه لاره ورو بنسوله نو همغه د سمې صافې لارې موندونکې دې او هر هغه څوک يې چې بې لارې (گمراه) کړ نو د هغه له پاره به هيڅ ولي او دوست لاره بنسونکې و نه مومي.»

او ته به گمان کوي په دوي وينې دي حال دا چې دوي ويده دي ، او مونږ دوي په بڼې او کين اړخ اړو را اړوو ، او ددوي سپې (دغار په خوله کې) ددواړو څنگلو په غځولو سره د زمکې په مخ پروت دي ، نو که چيرې ورپورته شي ته دوي ته او دوي ووينې نو هرومرو به ته د دوي څخه په تښتېسته را وتښتې ، او هرومرو به دهغوي ويره پرتا را خپره شي.» (الکھف: ۱۸-۱۷/۱۸)

هغوي همدا سې په پوره ډاډ سره ويده و ، ان تردې چې:

« هغوي په دې غار کې د درې سوه اوننه کالو څخه ډيره موده پراته و.» (الکھف: ۱۸/۲۵)

او بيا يې وفرمايل چې:

«او په دې توگه مونږ هغوي را بيداره کړل ترڅو پخپلو منځو کې يو دبل څخه وپوښتي. دهغوي څخه يوه وپوښتل چې: څومره موده وشوه چې ويده شوي يې؟ يوه ورځ او يا د يوې ورځې لږ څه برخه ، بيا يې وويل چې ستاسې پروردگار ښه پوهيږي چې تاسې څومره موده ويده شوي ياست . راځئ د خپلو ملگرو څخه يوه ته دا پيسې ورکړئ او ښار ته يې وليږئ چې کوم خوراک پاکيزه وي نو دهغې څخه دې يې تاسو ته راوړي ، خو هغه ته په کار ده چې نرمې خبرې وکړي او ستاسې په اړه هيچاته هم څه و نه وايي . هغوي خو داسې خلک دي چې که پر تاسې باندې غالب شول نو تاسې به د تېرو په ويشتلو باندې ووژني او يا به مو بيرته خپل مذهب ته ورواړوي نو بيا به هيڅکله هم تاسې بريالي نه شئ.» (الکھف: ۱۸/۱۹-۲۰)

لږ څه غور وکړئ چې هغوي درې سوه او نهه کاله هلته په غار کې ويده وو. هغوي د زمکې په مخ ساه هم اخسته ، اړخونه يې هم بدلول ، خو د دنيا او د دنيا د شيانو څخه دومره بې خبره و چې دا احساس هم ورته نه و پيدا شوي چې څومره پسرلي يې په سرتير شوي او خزان شوي دي او د تاج او تخت څومره خاوندان له منځه تللي او خاوري شوي دي ، هغوي خطر ونه محسوسول خو هغوي ته دا ډاگيزه نه وه چې دهغه چانه چې دوي تېنښتيدلي وهغه ډيره موده مخکې ددې دنيا څخه تللي دي او پاته خلک ددوي درنښت کونکي او همدرده دي ، دا زمکې په سر د ژونديو ويده شو او لياؤ کرامو حال و ، نو بيا به څوک څه ډول ووايي چې د زمکې تر منځ د ډيري ډيري خاورو او بنسختو لاندې پروت ، د الله کوم دوست به ، چې د الله ځانگړې ميلمه هم وي ستاد حالاتو ، او ستاد ستونزو او مشکلاتو څخه خبر اوسي . الله دې مونږ د قران د توحيد د نظريې سره اشنا کړي . امين .

د عزيز عليه السلام قصه:

په قريب او دوکه کې اچونکي دې تا په دوکه وانه چوي ، ځکه چې دا خوب دې خو دمړينې وروسته بنده د الله تعالي سره يو ځای کيږي هغه زمونږ د حالاتو څخه ښه خبر دې او زمونږ ه سپارښتنه به کوي.....

راځئ د يوه نبي سيدنا عزيز عليه السلام قصه واورئ ، هغه په يوه خره باندې سپور په سفر روان و چې مرگ پرې راغې ، هغه نژدې يو کاله هلته مړ پروت و او بيا را ژوندي کړل شو ، خو هغه د زمانې د بدلونونو څخه بې خبره و. الله تعالي و فرمايل چې:

«او يا دهغه چا په خير چې په يوه وران ويچار کلي تيريده ، هغه وويل چې الله څه ډول دوي دمړينې وروسته را ژوندي کوي نو الله هغه هم دمرگ په خوب ويده کړ او تر سلو کالو پورې مړ پروت و . بيا يې هغه را ژوندي کړ ، دهغه څخه وپوښتل شو چې ته په دې حال کې څومره پاته شوي يې . ورته يې وويل چې يوه ورځ ، يا ديوې ورځې يوه برخه . ورته وويل شول چې ته سل کاله دلته په همدې حالت کې پروت وي . اوس نو ته دخپل خوراک څښاک شيانو په لور ووينه ، هغه خراب شوي نه دي ، دخپلې سپرلۍ (خره) په لور ووينه ، مونږ تا دخلکو له پاره ښه گرځو ، او دهغو هډوکو په لور ووينه ، چې مونږ څه ډول هغه بيرته جوړوو او په غوښه او پوستکي يې پټوو.» (القره: ۲/۲۵۹)

که چيرې تاسې په دې پېښو لږ څه فکر وکړئ نو په دې خبره به وپوهيږئ چې دمړينې د پېښيدو وروسته ددې نړۍ سره دهر نې او بزرگ اړيکي پرې کيږي ، هغوي زمونږ چغې او سوري نه شي اوريدلي او نه زمونږ فرياد ته را رسيدلي شي .

بده يې مه گڼئ بلکه فکر پرې وکړئ او قران ولولئ . په دې کې ستاسو له پاره گټه ده ، په غصې کې تاسې ته هيڅ ډول گټه نه شته ، راځئ اوس يو ځل دا ولولئ:

«دهغه وگړي څخه به ډير گمراه او لارورکي څوک وي چې د الله پرته هغو ته غږ کوي چې د قيامت تر ورځې پورې د هغې غږ نه شي قبلولې او هغه د دوي د چغو او سورو څخه هم بې خبره دې ، بيا نو په کومه ورځ چې خلک سره راټول کړل شي نو هغه به ددې ورغږ کونکو دښمن وي او دهغوي د عبادت څخه به انکار کوي.» (الاحقاف: ۲-۵/۲۴)

لږ څه غور وکړئ! بلکل ډاگيزه کيږي چې د دې څخه يواځې بت مراد نه دې بلکه ټول هغه شخصيات ترې مراد دي چې کوم بت يا قبر ورته منسوبیږي. او خلک ورته په پوره عقيدې او گروهې سره غږ کوي که چيرې يقين مو نه راځي نو بيا دقران کريم دا ځاي ولولئ، لکه چې فرمايي:

«ايا دا خلک هغوې د الله سره شريکان جوړوي چې نه څه پيدا کولې شي بلکه په خپله پيدا شوي دي، هغوې ددوي سره دکومک کولو توان هم نه لري او نه دخپل ځان له پاره څه کولې شي.»

(الاعراف: ۱۹۲-۱۹۱/۷)

«بې شکه، هغوې چې تاسې د الله پرته را بولئ، هغوې هم ستاسې په څير بندگان دي، نو تاسو هغوې را وبولئ او وينئ که چيرې ريښتوني ياست، چې هغوې به ستاسې بلنه و مني، ايا هغوې پښې لري چې پرې ولاړشئ؟ ايا هغوې لاسونه لري چې پرې نيول وکړاي شي؟ ايا هغوې سترگې لري چې پرې وکتلې شي؟ ايا هغوې غوږونه لري چې پرې اوريدلې شي؟» (الاعراف: ۱۹۵-۱۹۴/۷)

فکر وکړئ! چې دداسې وگړي څخه بل د رحم وړ څوک وي چې د مطلق قدرت خاوند الله له ياده و کارې او هغو بزرگانو ته چغې کړي چې زمونږ په څير بندگان دي، خو دهغوې غږې کار نه کوي، دا بت نه دې بلکه (عباد امثالکم) ستاسې په څير بندگان دي... بيا يې وفرمايل:

«او د الله نه پرته چې کوم خلک دوي را بولې هغوې هيڅ شې هم نه شي پيدا کولې بلکه هغوې پخپله پيدا کړل شوي دي، هغوې مړه دي، ژوندي نه دي، او هغوې په دې هم نه پوهيږي چې کله به راپورته کيږي.» (النحل: ۲۱-۲۰/۲)

دبتانو خو د راپورته کيدو پوښتنه هم نه را پيدا کيږي. په دې اساس دا همدا بزرگان دی، هغوې ته دا معلومه هم نه ده چې هغوې ته د را بللو له پاره اوازونه کيږي، هغوې به دقيامت په ورځ يواځې انکار نه کوي بلکه جنگ جنگ به هم کوي. لکه چې فرمايي:

«او په هغه ورځ به مونږ دوي ټول سره رايوځاي کړو، بيا به شريک جوړونکو ته ووايو چې تاسې او ستاسې شر يکان دې په خپلو ځايو کې و دريږي، بيا به مونږ هغوې چې د الله سره يې شريکول، سره جدا جدا کړو، هغوې به ورته ووايي چې تاسې هيڅکله هم زمونږ عبادت نه دې کړې، زمونږ او ستاسې تر منځ يواځې الله د گواه په څير کافي دې چې بې له شکه چې مونږ ستاسې د عبادت څخه بلکل بې خبره وو.» (يونس: ۲۹-۲۸/۱)

الله تعالی دې وکړي چې اوس تاسې پوه شوي ياست، چې دا جگړه کونکي به بوتان نه وي بلکه همدا بزرگان به وي ځکه چې الله تعالی دهغوې څخه هم ځواب غواړي او هغوې به دخپل ځان دپاکوالي دثابتولو په خاطر جگړه کوي.

«په هغه ورځ چې د الله پرته د نورو د عبادت کونکي او دهغوې معبودان به الله سره را ټول کړي نو هغوې ته به ووايي چې: ايا تاسو زما دا بندگان بې لارې کړي وو يا دوي په خپله بې لارې شوي و.؟ هغوې به ځواب ورکړي چې ستا ذات خو دهر څه څخه پاک دي، له مونږه سره پخپله دا نه ښايي چې ستا پرته بل څوک خپل کار ساز و گڼو خو ته پخپله هغوې ته او دهغوې پلرونو او نيکونو ته گټه ورسوي. ان تردې چې دوي ستا يادول هم هير کړل او دوي يو هلاک کيدونکې قوم وگرزيد. (بيا به الله تعالی مشرکانو ته ووايي چې: اي مشرکانو!) هغه دعوي چې تاسې يې نن کوئ

په هغې کي خو هغوي تاسې درواغجن گڼي، بيا به تاسو د الله د عذاب مخ هم و نه شئ اړولې او نه به تاسو ته کوم ملاتړي، بسپنه کونکي او مدد رسونکي وي.» (الفرقان: ۱۹-۲۵)

زما ورونو! ايا تاسې اوس هم دا گمان کوئ چې هغه بزرگ نه دي بلکه بت دي! اوس به د يوه بزرگ دنوم په اخستلو سره ستاسو دا شک هم ورکړم، لکه چې الله تعالي فرمايي:

«کله چې الله ووايي چې: اي عيسي ابن مريم! ايا تا هغوي ته ويلي و چې ما او زما مور د الله نه علاوه خپل کار جوړونکي و نيسي؟ هغه به جواب ورکړي چې: ستا ذات خو پاک دي، ماته دا نه بنايي چې داسې خبره وکړم چې د کولو حق يي نه لرم. که چيري ما کړي هم وايي نو تاته به يي علم و. ځکه چې ته زما د زړه په خبره پوهيږي خو زه ستا د زړه په خبره نه پوهيږم، بې شکه چې ته به غيب پوهيدونکي يي. ما هغوي ته ددي پرته نور څه نه وويلې دڅه په اړه چې تا حکم کړي و او هغه دا چې د الله عبادت وکړي. هغه چې زما اوستاسو پروردگار دي، تر هغو چې زه دهغوي تر منځ وم، ما هغوي څارل، خو کله چې تازه دنړۍ څخه پورته کړم نو بيا خو دهغوي څارونکي همته يي. بې شکه چې د هر څه څارونکي اوليدونکي ته يي.»

(المائده: ۱۱۷-۱۱۲/۵)

نو څوک چې اوس هم پرې نه پوهيږي نو دهغه به څه علاج وي؟ ما ويلي و چې په نړۍ کې هيڅوک بت پاله نه شته. د بت د عبادت څخه يي مراد د اصل بزرگ عبادت دي. خو دمړيني وروسته هيڅ بزرگ زمونږ د حالت څخه خبر نه دي. دا بزرگ به زمونږ د عبادت څخه انکار کوي او د خپل ځان دپاکوالي په خاطر به جگړې کوي. لکه څنگه چې عيسي عليه السلام وويل.

زما مسلمانانو ورونو! لږ څه فکر وکړئ چې مونږ څه کوو؟ مولانا حالي څومره بڼه ويلي دي.

«هغوي چې د بت عبادت کوي نو کافر گڼل کيږي، او که څوک خداي ته زوې ثابت کړي هغه هم کافر دی، که اور ته خپله قبله وايي نو هم کافر گڼل کيږي او که په کواکبو کې کرشمې لټوي هم کافر دي

خو مؤمنانو ته لارې پرانستې دي، د چاد عبادت له پاره يي چې شوق کيږي هغه کوي!

که غواړي نو د نبی څخه خداي جوړوي، او د امامانو رتبې دنبيانو څخه هم لوړوي،

شپه او ورځ په زيارتونو باندې خادرونه نذر کوي او دشهيدانو قبرونو ته ورځي او دعاگانې ترې غواړي.

د دوي په دې کار نه دهغوي په توحيد کې کوم خلل پيښيږي، نه يي اسلام خراب شي او نه يي ايمان زيانمنيږي!!

دمشک مثال:

که په پورته ايتونو لږ څه غور وکړئ نو په دې خبره به پوه شئ چې شرک څه ته وايي او توحيد څه شې دي؟ دمشک عقیده په کوم پوخ بنسټ نه وي ولاړه، بلکه هسې په واهياتو او بې بنسټه شيانو ولاړه وي. خو مشرکان بيا همدا د

خپله ځانه جوړه شوې باطله او واهي عقیده خپل معراج گڼي او په همداسې مشرکانه خبرو کې خپل ژوند تيروي ، چې تر اخره پورې يې هدايت نه په برخه کيږي. الله تعالي د مشرک مثال داسې بيانوي:

«هغو خلکو چې د الله نه پرته يې نور ملاتړي نيولي دي دهغوې مثال د غنې په څير دې چې کور جوړوي ، او تر ټولو ډير کمزورې کور د غنې کور دې ، کاشکې دوي پرې پوهيدلې.» (العنکبوت: ۲۹/۱۴)

لږ څه ژور فکر وکړئ ! لکه څنگه چې غڼه د خپل وجود د داخل څخه مواد راباسي او خپله جاله پرې جوړوي نو په همدې توگه مشرک هم دخپل ځان د داخل څخه دخيال اتو او وهمونو نه ډکه يو عقیده جوړوي ، او لکه څنگه چې غڼه په خپل هغه کمزورې کور کې کيني او فکر کوي چې په يوه ډيره مضبوطه او مستحکمه کلا کې ناسته ده نو په همدې توگه مشرک هم دخپله ځانه د جوړو شوو خدايانو په وهمونو کې ناست وي او هغه دخپل ځان له پاره دکلکو ديوالونو يوه مستحکم پناه ځاي گڼي. او لکه څنگه چې ديوې غڼې جاله د باد ديوې څپې سره له منځه ځي په همدې توگه د توحيد د يوه گزار سره سم د مشرک هغه د وهمونو ډک خيالات هم دوږي وږي کيږي. فکر وکړئ چې شرک څه شې دې ؟ اودهغې پايلې څومره ناهيلې کونکې دي ؟ الله تعالي د مشرک د مثال د بيانولو په لړ کې فرمايي چې:

«اې خلکو ! ستاسو له پاره يو مثال ذکر کيږي ، هغه په غور سره واورئ ! دالله نه پرته ټول هغه څوک چې تاسې يې رابولي هغوي يوه مچ هم نه شي پيدا کولې که څه هم هغوي ټول ددې کار له پاره سره راټول شي . (بلکه هغوي دومره بې وسه دي) چې که چيرې مچ ترې څه يوسي نو بيرته يې ترې راستنولې نه شي ، غوښتونکې هم کمزورې او د چانه چې غوښتل شوي هغه هم کمزورې او بې وسه دي . حقيقت دادې چې دې مشرکينو د الله قدر نه دې پيژندلې ، بې شکه چې الله ډيرزيات قدرت خاوند او په هرشي غالب دې.» (الحج: ۷۴-۷۳/۲۲)

دې خلکو ته بيا بيا فکر کول په کار دي او سمدستي ورته توبه کول په کار دي چې د (يا علي مدد ، يا مشکل کشا ، يا شيخ عبدالقادر جيلاني ...) او نورو له پاره اواز کوي ، مشرکان خود ډيرزيات رحم وړ خلک دي چې د هر در او دروازې خاورې چاڼوی او خپل ژوند تيروي ، خو هيڅ هم په لاس نه ورځي . الله تعالي په قران کریم کې فرمايي چې:

«دهمغې (الله) رابلل حق دي ، مشرکان چې دهغه پرته نور خلک رابولي نو هغوي دهغوي هيڅ دعا نه شي قبلولې . ددې مثال د هغه تږي په څير دې) چې خپل لاس د او بو په لور ورغځوي ترڅو دهغه خولې ته را ورسېږي ، خودا اوبه هيڅکله هم دهغه خولې ته نه رسېږي ، په همدې توگه دکافرانو دعاوې هم بې کاره ثابتيږي.» (العد: ۱۳/۱۴)

يوسف عليه السلام هم همدا خبره خپلو بنديانو ملگرو ته کړې وه لکه چې فرمايي:

«اې زما د بنديخانې ملگرو ! ايا څو خدايان غوره دي او که يواځې او يواځې يو او زبردست الله غوره دې ؟ تاسې دهغو پرته د بل چا بندگي نه کوئ چې تاسو اوستاسو پلرونو دهغوي له پاره څو نومونه ايښودې دي ، او دهغې له پاره الله هيڅ دليل نه دې نازل کړې . دالله پرته د هيچا حکومت نه شته ، هغه ويلي دي چې: زما پرته د بل چا عبادت مه کوئ ، همدا پوخ دين دې ، خوزيات خلک پرې نه پوهيږي.»

(يوسف: ۴۰-۳۹/۱۲)

د وسيلې حقيقت او طريقه يې:

دا د ليک داسې يوه تخته ده چې تر عنوان لاندې يې گڼ شمير وگړو د شرک او بدعت د کانونه پرانستې دي. دغه بد قماشه وگړي زمونږ دولت او مال لوتولو ته ناست دي خو مونږ فکر کوو چې دوي پر مونږ ډير ستر احسان کوي. خداي خبر چې د همدې عنوان لاندې به د څومره خلکو عزتونه تر پښو لاندې کيږي او د څومره خلکو ايمانونه به لوټل کيږي، دالري په ډيره عياره توگه په پرلپسې توگه روانه ده. راځئ چې ووينو چې دا وسيله څه شي دي؟ تر ټولو لمړي دا آيت ولولئ!

«اي خلکو! تاسو ټول د الله محتاج ياست، او الله غني او حميد دي.» (فاطر: ۳۵/۱۵)

ټول خلک محتاج دي، يواځې همغه ذات بې نيازه او بې پروا ذات دي. هغه دي ته هم اړتيا نه لري چې تعريف دي بې وکړل شي. که دهغه څوک تعريف وکړي او که وي نه کړي هغه په ټولو صفتونو بنايسته دي.

راځئ چې د يو څو محتاجو وگړو حالات ولولو. او ووينو چې هغوي د خپلو اړتياو په وخت کې څه ډول الله تعالي ته خپل ځانونه رسولي دي، تر څو مونږ هم دهغوي په قدم ولاړ شو او همغه وسيله اختيار کړو چې هغوي اختيار کړي وه. مونږ د نوح عليه السلام قصه مخته ياده کړه، بيا په غور سره ولولئ چې هغه په څه ډول د الله تعالي د کومک د ترلاسه کولو له پاره هڅې کړې وې. په همدې لړ کې د نورو انبياؤ عليه السلام پيښې په لاندې توگه بيانوو.

سيدنا ادم عليه السلام:

که چيرې کومه غلطي وشي نو د ابليس په څير بايد زړور و نه اوسيرې، بلکه د ادم عليه السلام په څير سمدستي بښنه غوښتل په کار دي، الله تعالي توبه کونکي ډير غوره گڼي. تاسو د ادم عليه السلام حالات ووينئ:

وسيله:

الله تعالي ادم عليه السلام را پيدا کړ او په ډير فخر سره يې هغه ته خپل خلافت ور بانه. په ملايکو يې ورته سجده وکړه او سجده نه کونکي يې دخپلې درگاه څخه وشړل. ادم عليه السلام ته يې په جنت کې د اوسيدو حکم وکړ او د يوې ونې څخه پرته يې دنورو ټولو ونو د ميوو دخورلو اجازه ورکړه، خو شيطان چې د انسان ازلي دښمن دي، او د انسان د بې لارې کولو له پاره سوگند ياد کړې و، همغه ادم عليه السلام د هماغې ونې د ميوې خورلو ته و هڅاوه چې ترې منه کړل شوي و، په همدې کار سره ادم عليه السلام د جنت څخه را وويستل شو. خو ادم عليه السلام د الله تعالي دا ناخوښي و نه شوه زغملې او په ډير عذر سره يې ترې معافي او بښنه و غوښتله، الله تعالي فرمايي:

«ادم دخپل رب څخه څو کليمې زده کړې بيا هغه دهغه په لور متوجه شو.» (القره: ۲/۳۷)

الله تعالي همدا ډول تگلاره ډيره خوښوي، ځکه يې ادم عليه السلام ته هم همدا تگلاره پخپله ور وښودله. «ادم او حوا» دواړو عرض وکړ چې: اي زمونږ پروردگار! مونږ په خپلو ځانونو باندې ظلم کړې دي، که چيرې ته مونږ ته بښنه و نه کړې، او پر مونږ رحم و نه کړې نو مونږ به دزيان کارانو له ډلې څخه شو.» (الاعراف: ۱۷/۲۳)

زما مشوره داده چې تاسې د قران كريم دغه پورتنې ياد كړل شوي پيښې په مكمله توگه ولولئ ، يعنې دغه آيتونه د ترجمې سره يو ځاي ولولئ.

سیدنا یونس علیه السلام:

یونس علیه السلام د الله تعالی نبي و ، کومو کليو ته چې هغه مبعوث شوي و هغوي د هغه بلنه و نه منله . دا کشمکش تر ډيرې مودې پورې روان و ، اخر سيدنا یونس علیه السلام دخپل قوم نه ناهيلي شو او د الله تعالی په دربار کې يې شکايت وکړ ، قوم ته يې په اخري ځل گواښ ورکړل شو چې که چيرې د خپلو اعمالو څخه لاس وانخلي نو ددرې ورځو وروسته به په عذاب ککړ شي ، ددې اعلان د کولو څخه وروسته هغه دکلي څخه ووت ، خلکو هم د عذاب نښې نښانې وکتلې نو د کليو څخه ووتل او په ژړا او فریاد سره يې د بښنې غوښتنه وکړه ، استغفار او بښنه د تقدیر مخ بدلوي ، د الله تعالی رحمت په جوش کې راغې او عذاب و تنبول شو . خلک د یونس علیه السلام په لټه کې شول ، د بله اړخه یونس علیه السلام دخپل قوم څخه ناهيلي د الله تعالی د اجازې پرته بل کوم لورې ته روان شوي و ، په لاره کې درياب را ته . د درياب څخه د تيريدو په خاطر په کشتۍ کې کينا ست . خو کشتۍ توپاني شوه ، پريکړه وشوه چې کوم غلام دخپل مالک څخه را تښتيدلې دې او په دې کشتۍ کې ناست دې ، پچه و اچول شوه خودا پچه په بيا بيا د یونس علیه السلام په نامه را ووتله . خلکو د ځان د خوندي ساتلو په خاطر یونس علیه السلام په درياب کې ورو غورځاوه . قران كريم دا قصه داسې بيان کړې ده:

«بې شکه ، یونس د پیغمبرانو څخه و . کله چې هغه د بار کړل شوي کشتۍ په لور ورنږدې کړې ، نو خلکو پچه و اچوله او هغه يې په درياب کې ورگزار کړ بيا هغه يوه ماهي تير کړ ، او بيا پښيما نه شو .»

(الصف: ۱۴۲-۳۷/۱۳۹)

«بيا هغه په تيارو کې پروت او او ازیی کاوه چې: ستا پرته بل د عبادت وړ نه شته ، ستا ذات پاک دې ، بې شکه چې زه د ظالمانو څخه يم.» (الانبیاء: ۲۱/۸۷)

«که چيرې هغه په همدې توگه تسبیح نه کولې ، نو تر قیامت په پورې به د هغې (ماهي) په گيډه کې پروت پاته وي.» (الصف: ۱۴۴-۳۷/۱۴۳)

لږ څه غور وکړئ ! د الله د نبي غوښتنه وه چې قوم ته يې دهغو د گناهونو په خاطر سزا ورکړل شي خو الله هغه قوم ته بښنه کول غوښتل ، حشر يې څه شو ؟ او څوک غالب شو ؟ څوک وايي چې: «يار د يار خبره مني» ، د بښنې دغو بښنې دغه طريقه ده چې هر کله چې څوک په کوم مصيبت کې را ونښلي او کله چې غلطی ترې وشي ، نو د زړه له کومي استغفار او توبه وکړي ، نو توبه يې منل کيږي .

سیدنا ابراهيم علیه السلام:

د الله تعالی جليل القدر نبي و . د الله تعالی په لاره کې يې د يوه از مینست پسې بل از مینست گاللي دې ، کله چې يې عمر زږښت ته ورسيد نو د زوي له پاره يې اړتيا محسوس کړه نو دعا يې وکړه چې:

«اې زما پروردگاره ! ماته يو صالح زوي را په برخه کړه» (الصف: ۳۷/۱۰۰)

سیدنا ذکریا علیہ السلام:

داد الله تعالیٰ نبی و او د عیسیٰ علیہ السلام د مور ماما و . همغه د الله تعالیٰ په حکم سره د مریم علیہ السلام د پالنې کفالت په غاړه اخستې و . خپل اولادونه یی نه درلودل . زړښت ته ور نژدې شو . ښځه یی هم شنډه شوې وه ، ددې ترڅنگ ډیره کمزورې شوې هم وه . هغه به ډیر وخت مریم علیہ السلام په خپله حجره کې په عبادت کې مصروفه پریښوده او دروازه به یی پسې ترله او خپلې حجرې ته به ورته . خو کله به چې را ستون شو نو د مریم علیہ السلام تر مخ به یی تازه میوې او خوارک کوت . ترې ویی پوښتل چې دغه ټول هر څه تا ته له کومه راځي ؟ هغې ځواب ورکړ چې دالله له اړخه . هغه چې هر چاته وغواړی بې حده او حسابه روزې ورکوی . د ذکریا علیہ السلام ذهن سمدستي همغې لورې ته ولاړ او ویی ویل چې زه هم دالله تعالیٰ څخه زوې غواړم ، په دې اساس یی دعا وکړه چې:

«ای زما پروردگاره ! د زړښت په اساس مې هډوکې کمزورې او دسر وینستان مې سپین شوې دي ، او ما چې کله هم له تا غوښتې تا بې برخې نه یم پریښې . او ما ته زما څخه وروسته زما د ورورگلوې څخه د بدکاریو په اړه ویره ده ، زما ښځه شنډه ده خو ته ما ته دخپل خاص فضل له مخې زوې را په برخه کړه »

(مریم: ۵-۱۹)

غور وکړئ چې الله ته د ورسیدو له پاره وسیله څه شې دي ؟ په بل عبارت: دعا په خپله وسیله ده . الله تعالیٰ اولاد ورکوي او که نه هغه هم بزرگان درلودل . دعاگانې همغه اوري ، تاسې یی هم دهمغه څخه وغواړئ ، هغه ستاسو دعا اوری او دهمغه پرته بل هیڅوک تاسې ته څه نه شي درکولې ، په قران کریم کې په یوه بل ځای کې فرمایي چې:

«د زمکې او اسمانونو سلطنت د الله له پاره دي ، هر څه چې وغواړي پیدا کوی یی ، چاته چې وغواړي لونی ورکوی او چاته چې وغواړي زوې ، او یا لونی او زمان دواړه ورکوي او څوک چې وغواړي شنډ یی پریږدي.» (الشوري: ۵۰-۴۲)

که چیرې تاسې هم اولار غواړئ نو په همدې توگه یی وغواړئ ، د درگاه گانو خاورې مه خټئ ، ما د ذکریا علیہ السلام دغه دعا په خپل ځان باندې هم ازمیښت کړې ده او دا ډیره مجربه نسخه ده:

«رب هب لي من لدنک ذرية طيبة انک سمیع الدعاء- ای زما پروردگاره ! ما ته دخپل قدرت له مخې پاکیزه اولاد را په برخه کړې ، بې شکه چې ته دعا اوریدونکې یی.» (ال عمران ۳/۳۸)

د سیدنا ایوب علیہ السلام قصه:

اوس نو د یوه ناروغه قصه واورئ ! سیدنا ایوب علیہ السلام د الله تعالیٰ نبی و ، ازمیښت پرې راغې او ناروغه پریوت . ان تردې چې ناروغتیا یی اخري حد ته ورسیده . اولاد یی هم ټول له منځه ولاړ . مال او دولت یی هم له یوه سره ختم شو . نوکرانو او چاکرانو یی هم خدمت پریښود . دیوې پرته یی نورې ټولې ښځې هم بې وفا وختلې او ترې ولاړې . د روغتیا له پاره یی وسیلې ته اړتیا وه ، خو په ښکاره توگه څه نه ترسترگو کیدل . دالله تعالیٰ په دربار کې یی عرض وکړ چې:

«بې شکه چې ماته ډير زيات تکليف رسيدلې او ته د ټولو رحم کونکو څخه ډير زيات رحم کونکې بې» (الانبیاء: ۲۱/۸۳)

زه خودعا کوم چې: اې زموږ زړه! د ټولې نړۍ ناروغانو ته شفا ور په برخه کړه. خو که چيرې ته ناروغه بې نو د درگاه گانو د خاورو د خټولو په ځای د مالک الملک الله سره په خبر و پيل وکړئ، او داسې ورسره مخاطب شئ لکه دغه ناروغ چې ورسره شوې و. په دې خبره کې به هيڅ ډول مبالغه نه وي چې هر هغه خبره چې د زړه څخه را بيرون کيږي هغه ډيره اغيزمنه وي، همدا دعا وسيله ده. ستا نيت، ستا خلوص او ستا يقين پخپله ډيره غوره وسيله ده.

سیدنا موسیٰ عليه السلام:

راځئ اوس د يوه مسافر وسيله ووينئ او دا چې هغه څه ډول دخپل ځان له پاره د کومک غوښتنه کوي. موسیٰ عليه السلام د الله نبي و، او الله تعالیٰ هغه د فرعون د ټولو بنديزونو سره سره را پيدا کړ، بلکه پخپله د فرعون په غيږ کې يې راستر کړ، يوه ورځ د دوو جنگ کونکو څخه يې يوه د موسیٰ عليه السلام څخه د بسپنې غوښتنه وکړه، خبره نه منونکې ته يې چې کله يو سوک ورکړ نه هغه په زمکه پريوت او مړ شو. هغه کس يې چې خلاص کړې و په بله ورځ يې وکوت چې د يوه بل کس سره په جگړه بوخت دې او بيا يې د موسیٰ عليه السلام څخه د بسپنې له پاره ورغړ کړ. موسیٰ عليه السلام ور مخته شو او ورته يې وويل چې ته هره ورځ په جنگونو کې بوخت يې. هغه د دې ويرې چې د پرون په څير به نن ما په سوک ووهي او وبه مې وژنې، ورته يې وويل چې ته غواړې ما هم هغسې وژنې، لکه پرون دې چې هغه بل سرې په سوک وواژه! په دې توگه د تيرې ورځې د قتل راز را څرگند شو، خبره د فرعون دربار ته ورسیده او د موسیٰ عليه السلام د وژلو حکم صادر کړل شو. د فرعون په درباريانو کې يو کس د موسیٰ عليه السلام خير غوښتونکې و، هغه را منډې کړې او موسیٰ عليه السلام يې د حالاتو څخه خبر کړ. او مشوره يې ورکړه چې د مصر څخه بيرون کومې لورې ته و تښتي. موسیٰ عليه السلام و تښتيد، ويريده هم اولاره ورته هم نه معلومه. ډير لرې واټن يې وواهه او وږې ترې د يوه ښار تر څنگ د يوه کويي سره نژدې د ونو بوټو په گڼ ځای کې کيناست. خلکو به او به را خستې. موسیٰ عليه السلام دوه ځوانې نجونې وکتلې چې خپلې اوزې يې د او بو څخه په سختۍ سره تمبولې، د موسیٰ عليه السلام زړه پرې خوږ شو، نژدې ورغې او علت يې ترې وپوښت. نو هغوي ورته خپله مجبورې وويله. هغه د نيک خوږه خلکو په څير کار وکړ، نارينه يې دهغه ځايه لرې کړل او دا دواړه نجونې يې را مخته کړې او دهغوي مال يې خړوبه کړ. لکه چې قران کریم فرمايی:

«موسیٰ دهغوي ځناور ته اوبه ورکړې، بيا يوه سوري کې کيناست او ويی ويل چې: اې زما پالونکيه زه! د ښيگڼو څخه چې هر څه ته ماته را نازل کړې نوزه دهغې محتاج يم.» (القصص: ۲۸/۲۴)

غور وکړئ، د وسيلې له پاره چې هره خبره د زړه څخه را وزي هغه اغيز شيندي، پخپله دعا وسيله ده، هغه ته نه يواځې د اوسيدو ځای ور په برخه شو بلکه ښځه ورته هم ترلاسه شوه. هغه ته د يوه بزرگ شفقت ور په برخه شو او په دې توگه ورته سکون را پيدا شو.

سیدنا لوط عليه السلام

راځئ اوس د الله د داسې يوه نبي قصه ولولو چې عزت يې تر گواښ لاندې دې، هيڅوک يې پوښتنه کونکې هم نه شته. دا د الله بنده او د سيدنا ابراهيم عليه السلام وراره دې. هغه د سيدنا ابراهيم عليه السلام سره يو ځای هجرت

کړې و، هغه د سدوم د کليود خلکو د اصلاح کولو له پاره مامور شوې و. په دې خلکو کې بې حيايي تر خپلې اخري پولې پورې رسيدلې وه. نارينه و دنارينه و سره (لواطت) يا بدفعلې کوله او په دې باندې يې فخر او وياړ هم کاوه. لوط عليه السلام تر ډيرې مودې پورې د خپل قوم دغه ناوړه کارونه زغمل، بلاخره د الله تعالي له اړخه په هغوي نيونه راغله. داسې وشول چې ملايکې د ډيرو بنايسته هلکانو په څير دې قوم ته راغلي، لوط عليه السلام دهغوي په کتلو سره ډير وار خطا شو، هغه په خپل کور کې دې ميلمنو ته ځاي ورکړ، قوم يې په کور او خوت او په کلکه يې ترې و غوښتل ترڅو دا بنايسته هلکان هغوي ته ور حواله کړي. لوط عليه السلام ورته عذر او زارې کولې او ورته يې ويل چې ما دخپلو دغو ميلمنو تر مخه مه سپکوئ، خو دهغوي غوښتنه واره په وار څو اکمنيده. لوط عليه السلام دخپلو لونیو او يا دهغوي دنبځو په لور ورته اشاره وکړه چې خپلې غوښتنې دهغوي څخه په شرعي لاره پوره کړي، خو دهغه دا خبرې بې گټې وې، لوط عليه السلام ورته د ناهيلې په حال کې وويل چې ايا ستاسو تر منځه کوم پوه او د عقل خاوند شته چې زما په دې خبرو غور و دقت وکړي هغه په افسوس سره وويل چې: کاشکې ما يوه مضبوطه کلا درلودې چې پناه مې په کې اخستلای شوې، شپه راغله، قوم يې د کور د ديوالونو څخه را پورته شول او دکور انگړ ته را ننوتل، دروازې يې ورماتې کړې نو په دې وخت کې لوط عليه السلام دالله تعالي څخه مرسته و غوښته. په دې اړه قران ته غورځئ.

«اي زما ربه! ددې مفسد قوم پر خلاف زما سره مرسته او کومک وکړي.» (العنکبوت: ۲۹/۳۰)

«هغوي هغه دخپلو ميلمنو د خوندي ساتلو څخه منه کاوه نو مونږ دهغوي سترگې رنډې کړې.»

(القمر: ۵۴/۳۷)

غور او دقت وکړئ! څومره بې وسي وه خو دخپل قوم په مقابل کې يې هيڅ هم نه شو کولې. اخري يې دالله تعالي په دربار کې فرياد وکړ، نو اوس څه شې وسيله شو؟... دعا... دعا... وسيله وگرزیده، ډيره ستره وسيله، خبره را نه اوږدېږي، اوس زه غواړم نور مثالونه همدلته پرېږدم او د رسول الله صلی الله عليه وسلم لورې ته راگرځم.

د دواړو جهانونو سردار (صلی الله عليه وسلم):

حالات داسې شول چې قريشو رسول الله صلی الله عليه وسلم دمکې څخه وويست، بيا يې په مدينې باندې هم يرغل راوړ ترڅو پير او مرشد د مريدانو سره يو ځای له منځه يوسي، د بدر په ميدان کې مقابله وشوه، توازن ته ووينئ، يوې لورې ته زر کسه از ميبنت شوي جنگي ځواک او بلې لورې ته:

تهې ان کې پاس دو گهوړې څه زرهين، اته شمشيرين پلټنې آئ ته يه لوگ دنيا بهر کې تقديرين

«دهغوي سره وو دوه آسونه، شپږ زرهی او اته توري راغلی و دوې ترڅو بدل کړي د دنيا تقديرونه»

دا وه تش لاسی درې سوه ديارلس مسلمانان، دهر کتونکې سترگې ورته د حيرانتيا څخه خلاصې پاته کيدې. هغوي په پوره پوهې سره خپل ځانونه د مرگ په کومي کې ور غورځول، د دواړو جهانونو سردار ټوله شپه په خپله خيمه کې ژاړې او دالله دربار کې دعاوې کوي، اوبنکې تويوي او دا دعا لولي:

«اې زما الله! هغه وعده چې له ماسره دې کړې وه، پوره کړه. اې زما ربه! که چيرې د اسلام دغه کوچنۍ ډله له منځه ولاړه شي نو بيا به ستا عبادت هيڅوک نه کوي.»

(صحيح مسلم، الجهاد، باب الامداد بالملائكة في غزوة بدر و اباحة الغنائم، ۱۷۲۳م حديث.)

يو شاعر دا دعا داسې را لنده کړې ده:

«يا الهی! اوس نو ته هغه د معراج د شپې وعده پورا کړه، هغه وعده دې چې د محمد سره کړې وه هغه همدا نن پوره کړه.»

که چيرې د بنمنانو هغه د دې نړۍ څخه محو کړي، نو په دې جهان به ستا عبادت کولو له پاره هيڅوک نه وي.»

اوس نو همتاسو پخپله پريکړه وکړئ چې مشکل اسانه ونکړي څوک دې؟ او بيا ووينئ چې د الله تعالی څخه د غوښتلو له پاره څه ډول وسيله په کار ده؟

خوله بنت ثعلبه رضی الله عنها:

اوس د يوې ښځې خبرې واورئ، دا ښځه د بني خزرج د قبيلې پورې تړلې ده، ميرې يې ورته په غصه کې مور وويلې، د رواجې دستور په اساس دا يو داسې طلاق و چې بيرته ستنيدل ترې ناشوني و. دا ښځه رسول الله صلی الله عليه وسلم ته راغله، رسول الله صلی الله عليه وسلم ورته د دستور په مطابق وويل چې دا خو طلاق دي، دکائناتو د ټولو غوره شخصيت څخه د ناهيلۍ وروسته دا ښځه هملته کيناسته او د الله تعالی په وړاندې يې فرياد پيل کړ او تر هغې وخته پورې يې د پورته کيدو څخه انکار کاوه ترڅو چې دا رواج شوې دستور لغوه شوي نه و. په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندې د وحې د راتلو حالت راغې او دا آياتونه را نازل شول.

«بې شکه الله دهغې ښځې خبره واوریده چې له تاسره يې دخپل ميرې په اړه جگړه کوله، د الله ترمنځه يې فرياد کاوه، الله ستاسې د دواړو خبرې اوریدې، بې شکه چې الله اوریدونکې او کتونکې دي. ستاسې څخه چې کوم خلک د خپلو ښځو څخه ظاهر کوي (يعنې ميندې ورته وايي)، دهغوي ښځې دهغوي ميندې نه گرزيرې، دهغوي ميندې همغه دي چې دوي ترې پيدا شوي دي. هغوي په ژبو باندې ډيره ناخوښه او درواغ خبره کوي خو الله ښونکې او عفوه کونکې ذات دي.» (المجادلة: ۲-۵۸/۸)

فکر وکړئ چې هغه خلک څومره ناپوهه دي چې په الله باندې درواغ وايي، چې گويا هغه دهغوي خبره نه اوري، دا داسې ستره گناه ده چې د الله تعالی د غضب سبب گرځي. الله تعالی يې اوري خو چې څوک بلونکې خو وي. مونږ خو دکرم لورې ته ميلان لرو، چې کوم سوال کونکې نه شته نو لاره به څوک وښي؟ لاره او منزل نه شته، روزنه عامه ده خو وړ جوهر نه شته، او دهغې خاورې څخه چې د ادم تعمير شوي دي دا هغه خاوره نه ده.

د الله تعالی دروازه مه پريږدئ، له ځانه داسې فقير جوړ کړئ او دهغې د دروازې درشپي دومره کلک و نيسئ چې تاسو دهغه په بندگۍ متيقين شئ. رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلې چې:

«دالله څخه په پوره يقين سره دعا و غواړئ ، ضرور به قبلېږي . خو په دې پوه شئ چې دغافل او لوبيدونکي زړونو دعا نه قبلوي.» (جامع الترمذي ، الدعوات ، باب ب ۶۵ ، ۳۴۷۹م حديث)

يعنې په داسې توگه دعا مه غواړئ چې دکوم زيارت سره مو هم د وفادارۍ ژمنه تړلې وي او په رسمي توگه دعا دالله تعاليٰ څخه غواړئ . حقيقت دادې چې الله تعاليٰ دخپلو بندگانو سره ډيره زياته مينه او محبت کوي ، رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي چې :

«بې شکه ، ستا رب حيا کونکې او کریم ذات دې . هغه دخپلو بندگانو څخه حيا کوي ، چې کله دهغه بنده خپل لاسونه ددعا له پاره پورته کړي او هغه دې دهغه لاسونه دهغه لورې ته خالي را وگرځوي .»

(سنن ابی داود ، الوتر ، باب الدعاء ۱۴۸۸م حديث)

دغه ډول دعا زده کړئ لکه څنگه چې سيدي خوله رضی الله عنها الله ته کوله . دهغې په دعا باندې الله تعاليٰ سمدستي وحي را نازله کړه ، دا الله تعاليٰ دومره باريک ليدونکې او دومره نژدې دې چې سمدستي يې يورواحي قانون منسوخ کړ او په راتلونکې کې يې دداسې عمل کونکو له پاره سزا و ټاکله . د مجادلې سورت ولولئ ..

خو يوه په زړه پورې خبره به تاسې ته وکړم او هغه دا چې دې بنسټې ته د صحابو تر منځ ډير ستر مقام په برخه شو ځکه چې هغې داسې يو فریاد وکړ چې دعرش مالک پرې فوراً او سمدستي مهربانه شو او حکم يې را وليږه .

يوه ورځ سيدنا عمر رضی الله عنه د څو کسو صحابو سره يوځای روان و ، چې په لاره کې ورته دا بنسټه منځته راغله ، هغې سيدنا عمر رضی الله عنه تم کړ ، هغه رضی الله عنه تر ډيره پورې سر تپت کړې و او دهغې خبرې يې اوريدلې ، يوه ملگری يې ورته وويل چې : امير المؤمنين ! تا دقريشو سرداران ددې بوډۍ له پاره دومره اوږده و درول . سيدنا عمر رضی الله عنه ورته وفرمايل : تاسې پوهيږئ چې دا څوک وه ؟ دا خوله بنت ثعلبه رضی الله عنها وه ، دا هغه بنسټه وه چې دهغې شکايت په اوه اسمانونو کې اوريدل شوې و . په الله سوگند چې که دې بنسټې زه د شپې تر ناوخته پورې هم درولې وای نوزه به ورته ولاړ وای . او يواځې د لمونځونو په وخت کې به مې ترې معذرت غوښت .»

يوځل دا بنسټه د سيدنا عمر رضی الله عنه سره په لاره کې مخ شوه ، سلام يې ورته وکړ ، دسلام ځواب يې ورکړ او ورته يې وويل چې : «اې عمره ! يو وخت و چې ما ته د عکاظ په بازار کې کتلې وې ، هغه وخت يې تاته عمير وايه ، کوتک به دې په لاس کې و او گډې به دې څرولې ، بيا څه موده تيره شوه او ستا نوم عمر وگرزید . او بيا يو وخت داسې راغې چې ته امير المؤمنين شوي ، د رعيت په اړه دې دالله نه ويره وکړه ، ياد ساته ، هغوې چې دالله د وعيد څخه ويرېږي نو هغه ته لري کس هم دخپل خپلوان په خير بنکاري ، هغه چې د مرگ څخه ويرېږي دهغه په اړه دا اندېښنه وي چې هغه به هغه څه له لاسه ورکړي دکوم څه د خوندي کولو له پاره چې هڅې کوي .» جارود عبدې رضی الله عنه چې دعمر رضی الله عنه سره يوځای و ، وويل : اې بنسټې ! تا د امير المؤمنين تر مخه ژبه را وويستله ! سيدنا عمر رضی الله عنه ورته وويل چې : «پوهيږئ چې دا څوک ده ؟ ددې خبره خو د اوه اسمانونو نه پورته اوريدل شوې په دې خاطر عمر ددې خبرې په ډير غور سره اوريدل غواړي .»

لږڅه غور وکړئ ! دې بنسټې ته رسول الله صلی الله عليه وسلم ځواب ورکړې و چې : اوس هيڅ نه کيږي ، مگر الله تعاليٰ ورته وفرمايل چې : «و تشتکی الي الله» يعنې دهغې شکايت پخپله وسيله وگرزیده

«دزړه څخه چې کومه خبره راو ځي اغيز لري.»

تر ټولو ستره وسيله:

د صالح عمل او دعاو څخه بله ستره وسيله نه شته. لکه چې الله تعالیٰ فرمایي:

«اوستا پروردگار فرمایي چې: تاسې له ما څخه دعا وغواړئ، زه ستاسې دعاوې قبولم، هغوي چې په ضد کې را ځي او زما دعادت څخه مخ اړوي هغه به هر ورو مرو ذليل او خوار گرځي او ددو زخ په اور کې به وراچول کيږي» (المؤمن: ۴۰/۶۰)

آيت په څرگنده توگه بيانوي چې دعا عبادت دې او يواځې د الله حق دې چې ورته وکړل شي. ددعا نه کول تکبير او لويی ده او دنه غوښتونکو ځای جهنم دې. اوس يوه په زړه پورې قصه بيانوم او خبره رالندوم.

د سيدنا ابن عمر رضی الله عنهما څخه روايت دې چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمایلي دي چې: ستاسې څخه مخته درې کسه تير شوي، هغوي په لاره روان و چې ناڅاپه پرې باران را وورید. هغوي په يوه غار کې پناه واخسته. د پاسه پرې يوه ستره تيره را پريوته (او د غار خوله يې بنده کړه. يوه بل ته وويل چې: ملگرو! په الله سوگند چې د رينستيا پرته به بل هېڅ څه تاسې ددې مصيبت نه خلاص نه کړي. په دې خاطر تاسو هر يوه ته په کار دي چې دهغه څه په وسيله دعا وغواړئ چې دهغې په اړه تاسو پوهيږئ چې هغه عمل مو په خالصه توگه د الله په خاطر کړې و.

دلمرې وگړي قصه:

دهغوي دډلې څخه يوه وويل چې: اي الله! ته ښه پوهيږې چې ما يو مزدور درلود چې د اوه منو وريجو په بدل کې يې زما نوکري کوله، هغه ولاړ او مزدوري يې پريښوده، ما دهغې دغه اوه منه وريجې په پټې کې وکړلې او بيا مې دهغې په پيدا ورو باندې حيوانات واخستل. بيا يوه ورځ هغه مزدور ما پسې دخپلې مزدورۍ د اخستلو په خاطر راغې. نو ما ورته وويل چې هغه حيوانات ټول مخکې کړه او يوسه يې. هغه راته وويل چې له ماسره ټوکې مه کوه، زما له تاسره د مزدورۍ اوه منه وريجې کيږي همغه راکړه. ما ورته وويل چې همغه حيوانات مخته کړه او يوسه يې. ځکه دا حيوانات مې ټول د هغو اوه منه وريجو په حاصل اخستي دي. بيا هغه وگړي هغه ټول حيوانات له ځانه سره يوړل. نو اي الله! ته پوهيږې چې ما دا کار يواځې او يواځې ستا څخه دويرې په خاطر کړې دې، اوس نو زموږ له مخې داتيره لرې کړه، همغه و چې هغه تيره لږ څه وخوږيده.

ددويم وگړي وسيله:

بيا هغه دويم وويل چې: اي الله! ته ښه پوهيږې چې زما مور او پلار زړه شوي دي، ما به هره ورځ هغوي ته د ميرو تازه شيدې ورسولي، يوه شپه په اتفاقي توگه زه هغوي ته دومره نا وخته ورسيدم چې هغوي دواړه ويده شوي وو، زما کوچنيانو د لوږې له لاسه بربړې وهلي، ما خپلو کوچنيو ورو بچيانو ته د مور و پلار څخه د مخه ځکه شيدې ورنکړل چې هغوي دواړه ويده شوي و او ما دا مناسبه و نه گڼله چې هغوي را وښم کړم، اودا مې هم نه شو زغملې چې هغوي همدا سې پريږدم. ځکه ويريديم چې ددې شيدو د نه څکلو په اساس به هغوي کمزورې شي. ما ټوله شپه په انتظار کې تيره کړه ان تردې چې سهار شو. اي الله! ته پوهيږې چې ما دا کار ستا څخه د ويري په اساس کړې دې، نو اوس زموږ څخه داتيره پورته کړه، همغه و چې هغه تيره لږ څه نوره هم وخوږيده.

د دريم وگړي وسيله:

ددې نه وروسته هغه دريم وگړي وويل چې: ته ښه پوهيږې چې زما د کاکا يوه لور وه چې زما ډيره زياته خونبيده. ما دهغې څخه د (ناروا کار) غوښتنه وکړه هغه د سلو اشرفيو داخستلو پرته نه راضي کيده. ما دهغو اشرفيو د ترلاسه کولو له پاره منډې ترې وکړې، کله مې چې ترلاسه کړې نو هغه اشرفي مې هغې ته ورکړې او هغې خپل ځان زما په واک کې راکړ. کله چې زه دهغې د دواړو پښو ترمنځ کيناستم نورا ته يې وويل چې د الله نه ويريږه، اوزما د بکارت مهر په ناحقه (د نکاح نه پرته) مه ماتوه. نوزه راپورته شوم، هغه سل اشرفي مې هم ورپريښودې، اې الله! ته ښه پوهيږې چې ما ستا د ويرې په اساس هغه کار پريښود. په دې اساس زموږ دمخې څخه دا تيره لري کړه. همغه و چې الله تعالی هغه تيره په پوره توره دهغه ځايه شاته کړه او هغه درې واړه بيرون را ووتل، «(صحيح بخاري، الحرث و المضارعة، باب اذا زرع بمال قوم... ۲۳۳۳م حديث) همدا راز (سهی مسلم، الذکر والدعاء... باب قصة اصحاب الغار.. ۲۷۴۳م حديث)

غور او دقت وکړئ! هغه نیک عمل چې يواځې د الله درضا د ترلاسه کولو له پاره تر سره شي همغه عمل او ترڅنگ يې د خلوص نه ډکه دعا پخپله ستره وسيله ده. دا د بنده کار دې چې د الله د دروازي درشبي پری نه ږدي او دهغې په غلامۍ کې شپه او ورځ مصروف و اوسي.

د ژوند يو بزرگانو څخه د دعا کولو غوښتنه:

د نورو څخه د دعا کولو غوښتنه همغه وخت گټوره ثابتيداي شي چې په خپله يې ته هم وکړې او د الله تعالی اجازه هم وي، خو کوم بزرگ چې ومري نو دهغه له پاره مونږ ژوندی بايد دعا وې وکړو. په خپله دعا کول او د ژوند يو بزرگانو څخه د دعا کولو غوښتنه هم سهی خبره ده او دا کار په صحابه و کې هم موجود و. سيدنا انس رضی الله عنه وايي چې کله به قحط راغې نو سيدنا عمر ابن الخطاب رضی الله عنه به د سيدنا عباس بن عبدالمطلب په وسيلې سره د باران کولو دعا کوله. او ويل به يې:

«اې زموږ ږبه! مونږ ددې نه مخته ستا لورې ته در رسول الله صلی الله عليه وسلم وسيله خپلوله. (يعني داستثقاله پاره به مو دعا کوله) او تا به پر مونږ باران کاوه. خو اوس مونږ ستا لورې ته ستا د نبي صلی الله عليه وسلم د کاکا وسيله اختياروو، (يعني دهغه په لاسو دعا کوو) نو پر مونږ باران ووروه. سيدنا انس رضی الله عنه وايي چې: بيا به باران پيلیده.

او که نه هلته خو د پيغمبر صلی الله عليه وسلم قبر موجود و، نو که چيرې دهغه د قبر په وسيلې سره د دعا و غوښتنه د صحابه کرامو عقیده وايي نو بيا خو به هغوي هملته په قبر باندې حاضر يداي، او سيدنا عباس رضی الله عنه ته به يې ځنگل ته د ورتللو تکليف نه ورکاوه. ددې نه څرگنديږي چې د وفات شوي وگړي د قبر په طفيل او واسطې سره د دعا د غوښتنو عقیده زموږ د لارښود او رهنما، د کامل پير او امام اعظم صلی الله عليه وسلم له اړخه مسلمانانو ته ورکړل شوې نه ده. او که نه حسين رضی الله عنه به دخپلې کورنۍ دنيا د غسې په داو نه وې ايښې، بلکه هغه به هملته په مدينه کې دهغه قبر نه لاسونه چاپيره کړي وې، چيرې چې دهغه ستر نيکه، امام الانبياء، د انسانانو وياړ لې سردار محمد صلی الله عليه وسلم ارام کوی.

د قبر پالني ناروغتيا د مسلمانانو تر منځ د وبا د ناروغتيا په خيبر خيبره شوي ده، ما يو کس د يوه مزار څخه د وتلو په وخت کې کوت، چې بيا بيا يې ويل: ډيره ښه پيره! لکه څنگه چې ستا خوبه وي.. ما ترې وپوښتل چې پير دې څه کړي دي؟ ځواب يې را کړ چې: زما دلته د حاضري د ورکولو دومره موده شوې ده خو زما مراد تر اوسه پورې نه دې پوره شوې، ما ورته وويل چې: محترمه! الله ته ورغږ کړه. ويي ويل چې: همدا پخپله الله دې! نعوذ بالله (انا لله و انا اليه راجعون).

الله دې داسې ناپوهانو ته لارښوونه وکړي. امين

نيک عمل څه ته وايي:

هغه نیک عمل د الله په دربار کې قبلېږي چې د الله تعالیٰ د خوشحالی له پاره، د هغه له ويرې او در رسول الله صلی الله عليه وسلم د تگلارې سره سم تر سره شوي وي. لکه چې قران کریم فرمائي:

«اي زما پيغمبره! دوي ته ووايه چې که چيرې تاسې د الله سره محبت کول غواړئ نو زما پيروي وکړئ، الله به له تاسې سره محبت وکړي او ستاسې گناهونه به در وښيي، هغه ډير زيات ښونکي او مهربانه ذات دي.» (ال عمران: ۳۱)

يعني د پيغمبر صلی الله عليه وسلم پيروي پخپله ستره وسيله ده، د همدې په واسطه د الله تعالیٰ اذن او اجازه تر لاسه کيږي، او همدا د الله تعالیٰ له اړخه اجازه ده.

د دعا کولو اهميت:

دعا يوه مکمله او مضبوطه وسيله ده. په قران او حديث کې يې زيات فضائل راغلي دي چې دهغې لړۍ څخه دغه څو د نمونې په توگه يادوو:

• سيدنا سلمان فارسي رضی الله عنه فرمائي چې يو ځل نبی کریم صلی الله عليه وسلم وفرمايل: تقدیر د دعا پرته بل هيڅ شې نه شي بدلولې او عمر د نيکۍ پرته بل شي نه شي زياتولې «.

(جامع الترمزي، القدر باب ماجاء الايرد القدر الا الدعاء ۲۱۳۹م حديث)

• سيدنا نعمان بن بشير رضی الله عنه فرمائي چې: نبی کریم صلی الله عليه وسلم وفرمايل چې:

«دعا په خپله عبادت دې» (جامع الترمزي، الدعوات، باب منه الدعاء مخ العبادة، ۳۳۷۲م حديث، و سنن ابن ماجه، الدعاء، باب فضل الدعاء ۳۸۲۸م حديث)

بيا رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل چې:

«ستاسې پروردگار فرمائي چې: تاسې دعا له ما څخه و غواړئ، زه ستاسې دعا قبولم. هغه خلک چې زما د عبادت (دعا) څخه تکبر کوي هغوي به ډير ژر په ذليله توگه د دوزخ په اور کې ورواچول شي.» (المؤمن: ۴۰/۲۰)

• سيدنا ابوهريره رضی الله عنه فرمایي چې: درحمت نبي صلی الله عليه وسلم وفرمايل چې: هر هغه څوک چې د الله تعالیٰ څخه دعا نه غواړي ، الله ترې ناراضه کيږي. (جامع الترمزي ، الدعوات ، باب منه من لم يسأل الله يغضب عليه ، ۳۳۷۳م حدیث)

• الله تعالیٰ فرمایي چې :

«يا الله دخيل بنده له پاره كافي نه دي؟» (الزمر: ۳۹/۳۲)

دا پوښتنه د هغو خلکو عقل ته د فکر کولو بلنه ورکوي چې د الله تعالیٰ دروازي پرېږدي او اخوا ديخوا ځايو کې تيندکونه وهي.

• الله تعالیٰ فرمایي چې: «کله چې زما بندگان له تا څخه زما په اړه وپوښتي (نو ورته ووايه چې) زه ډير نژدې يم ، کله چې يو دعا کونکې دعا کوي نو زه يې قبولم ، نو دهغوې له پاره هم په کار دي چې زما د حکم متابعت وکړي او يواځې پر ما ايمان ولري ترڅو ښکينه بيا مومي.»

(البقرة: ۲/۱۸۲)

دعاگانې ولې نه قبلېږي؟

دا ډيره مهمه او په زړه پورې پوښتنه ده. د دې علت څو ډوله شوني دي. خو دهغوې څخه يو دا دي چې د دعا کولو په وخت کې د اخلاص کمښت موجود وي. که چيرې د انسان تکيه په بل کوم قوت ، په خپل ځواک او ذهانت ، په کوشش ، سپارښتنه ، رشوت او يا نورو ذرايعو باندې وي نو بيا خو په الله تعالیٰ باندې تکيه او باور کمېږي نو هغه به بيا د الله تعالیٰ څخه رسمي دعا غواړي ، الله تعالیٰ به هم هغه همغو ذرايعو ته ورحاله کړي ، دا نه وايو چې انسان دې هغه جايز او شرعي ذرايع پرېږدي ، خپلې هڅې دې کوي خو دهغې حتمي پایلې دي پر الله تعالیٰ باندې پرېږدي.

دويم علت يې مصلحت دي. مور په انسان تر ټولو ډيره مهربانه او شفيقه اوسي ، کله چې مور محسوس کړي چې دهغه کوچني دکوم داسې شي په لور لاس ور اوږدوي چې هغه ته ضرر رسونکې دي نو بيا دخپل کوچني ددې غوښتنې په کلکه مخالفت کوي ، که چيرې دا کوچني دغه ضرر رسونکې شي په لاس کې هم واخلي نو بيرته يې ترې په زور اخلي ، که څه هم دا کوچني په چغو چغو و ژاړي او دخپلې مور په دې کار احتجاج هم وکړي. بلکه که چيرې د خوړلو کوم مضر شي په خوله کې هم واچوي نو بيا دهغه په خولې کې گوتې ننباسي او هغه شي ترې بيرته راباسي ، که څه هم هغه کوچني دا کار په خپل ځان باندې ظلم او تيرې هم وگڼي.

د نبي کریم صلی الله عليه وسلم د ارشاداتو څخه ډاگيزه کيږي چې الله تعالیٰ په خپلو بندگانو باندې د مور څخه هم ډير شفيق او مهربانه دي. کله چې بنده ورته دعا له پاره لاس اوږدوي او هغه د بنده له پاره گټور نه وي نو هغه ورته نه ورکوي ، بلکه هر هغه نعمت چې د بنده له پاره ضرر رسونکې وي نو که هغه ورکړي هم بيرته يې ترې اخلي ، او دا دهغه د شفقت يوه نښه ده. لکه څنگه چې يو کوچني په هر حال کې چې وي د مور لمنه نه پرېږدي ، بلکه دهغې په غيږ اولمن کې د ډاډ او سکون احساس کوي او هغه دخپل ځان له پاره درحمت مجسمه گڼي ، نو په همدې توگه انسان ته

په کار دې چې د الله تعالی رحمت څخه هیڅکله هم ناهیلې نه شي. ځکه چې الله تعالی خود مور څخه هم ډیر شفیق او مهربانه دې. دیوه روا او جایز شي د تر لاسه کولو هڅې دې په پر لپسې توگه کوي، او د دعا په غوښتلو کې دې تنبلی نه کوي، ځکه چې گتور شي الله تعالی ورکوي، او که نه دهغې نعم البدل ورکوي او یا دهغه دعا د قیامت له پاره ذخیره کوي، په هر صورت د الله تعالی او بنده تر منځ اړیکې باید په پر لپسې توگه قایم و اوسی، د ټولو هڅو او کوششونو پایلې دهغه په رحمت پورې تړلې دي. د جایزو او روا هڅو تر څنگ باید سترگې دهغې په رحمت باندې نښتې وي، په همدې کې سکون او عافیت دې، لکه چې الله تعالی فرمایي:

«مونږ انسان پیدا کړ، او مونږ په دې پوهیږو چې دهغه په زړه کې څه ډول خیالات را پیدا کيږي، او مونږ دهغه ته دهغه د ښارگ څخه هم ورنژدې یو.» (ق: ۵۰/۱۲)

افسوس دهغو بې شعوره انسانانو په ناپوهۍ باندې چې د ښارگ څخه نژدې او د زړه د خیالاتو پوهیدونکي هیروي او دهغو خلکو په لور میلان پیدا کوي چې الله یې په اړه فرمایلی دی چې هغوی په ژوند کې بې وسه دي، د مړینې وروسته بې خبره دي او د قیامت په ورځ به انکار کوي.

اې خلکو! د الله تعالی سره د مخاطب کیدو لارې چارې زده کړئ، هغه د ځواک خاوند دې، مجبور نه دې. هغه د ښارگ څخه هم نژدې دې، لري نه دې. دهغه علم مکمل دې، دنورو په څیر نامکمله او نیمگړې نه دې، هغه ته زوال، کمزوري او مړینه نه شته، بلکه:

«هغه ژوندې دې، دهغه پرته بل د عبادت وړ څوک نه شته، بس همغه ته په خالصه توگه ور غږ کړئ، او دهغې عبادت وکړئ، ټول تعریف یواځې د الله له پاره دې چې د ټولو جهانونو پروردگار دې.»

(المؤمن: ۴۰/۲۵)

«ته دبتانو څخه هیله من یی او د خدای څخه ناهیلې، نوماته ووايه چې ددې نه اخوا نور کفر به څه وي»

دعلي هجوري فرمان:

دا هغه بزرگ دې چې د تبلیغ په لړ کې یی د افغانستان دغزنی د ولایت څخه لاهور ته تشریف راوست. او بیا دمړینې وروسته همدلته په لاهور کې ښخ کړل شو. اوس دهغه په مزار باندې ډیرکي خلک غیر شرعي او غیر اخلاقي حرکات تر سره کوي او دهغه پورې خپلې هیلې تړي، هغه په خپل مشهور کتاب (کشف الاسرار) کې خپل ځان مخاطب کړې او لیکلی یی دی چې:

«اې علي! خلک تاته گنج بخش (خزانه بڅښونکې) وایی، خو ستا په واک کې چا ته د ورکولو له پاره یوه پیسه هم نه شته. ته په دې باندې مه ویارېږه، ځکه چې گنج بخش او رنج بخش یواځې د الله تعالی ذات دې.»

خو ددې قوم به څه حال وی چې اصل دا تا گنج بخش یی پری ایښې او هغو بزرگانو ته دا تا او گنج بخش وایی او دهغوې روحونو ته تکلیف ور رسوي، په یقین سره د قیامت په ورځ به الله تعالی دهغوې څخه پوښتنه کوی، دا ټوله لړۍ دیوه کارو بار په خاطر روانه ده.

د دعا کولو طريقه:

په قرآن کریم کې الله تعالیٰ د ډیرو انبیاءو کرامو هغه دعاوې را نقل کړي دي چې هغوی په مختلفو حالاتو کې الله تعالیٰ ته کړي دي ترڅو مسلمانان په همورته حالاتو کې همغسې دعاوې و غواړي. ددوی له ډلې څخه مو د یو څو یادونه مخته کړی ده، د احادیثو په کتابونو کې زیات شمیر دعاگانې راغلي دي چې پخپله رسول الله صلی الله علیه وسلم به غوښتلې. غوره داده چې هغه دعاوې یادې کړل شي او په هغه لهجې او طریقې سره و غوښتل شي چې په قرآن او حدیثو کې راغلي دي. خو که چیرې دا معذوري وي چې هغه نه شي یادولې نو بیا د دعاوې کول مه پرېږدئ، الله په هره ژبه پوهیږي، هغه د زړونو په کیفیت باندې ښه خبر دی. د زړه په خلوص یې په خپله ژبه باندې و غواړئ، په هیڅ دعا کې یې د کوموې وسیلې او یا واسطه را منځته کول نه دي ذکر کړي په دې خاطر دا ډول کار ممنوع دي. د دعا په مفهوم او مقصد ځان پوه کړئ او بیا یې و غواړئ ترڅو د ژبې تر څنګ ستا زړه او دماغ هم ستا په دعا کې له تاسره یو ځای وي. له دعا مخته او وروسته د رحمتونو په نبي صلی الله علیه وسلم باندې د درود لوستل مه هیږوئ، او که نه دعا مونږه قبلېږي، او په اخر کې امین ضرور ووايست. زړه د هر ډول شرک څخه پاک او یواځې د الله له پاره یې پاک کړئ.

د درود فضیلت او اهمیت:

د درود اهمیت داسې وگنئ چې د درود پرته کوم لمونځ لمونځ نه دي او نه کومه دعا دعا ده، خو درود هم باید په مسنونو توګه وي، ځکه مسلمانانو په خپله خوښه باندې زیات شمیر درودونه جوړ کړي دي او په هغې یې نومونه هم ایښي دي، ددې یوه په اړه هم د احادیثو په کتابونو کې یادونه نه ده شوې. داسې درود که تاسې د زړه دا خلاصه هم و لولئ چې زمونږ د نبي صلی الله علیه وسلم له اړخه مهر شوې نه وي نو بیا تاسو په خپله پرېکړه وکړئ چې داسې خرابه اوله منځه تللې سکه به څوک په مارکیت کې قبوله کړي؟ یعنې د سنتو پر خلاف اخلاص هم بې کاره دي.

تل هغه مستند درود ولولئ چې د احادیثو په کتابونو کې درج شوي دي، دهغوی له ډلې څخه یو هغه دي چې مونږ یې په لمانځه کې لولو. زما مشوره داده چې خپل ځانونه په ډیرو ستونزو کې راگیر نه کړئ، او یواځې همدغه د لمانځه درود شریف ولولئ، لږ تر لږه خو به زړه ته دا ډاډ را پیدا کيږي چې په دې باندې د مدینې مهر شته، په قرآن مجید کې د درود شریف له پاره دا ډول حکم راغلي دي.

«الله او دهغه ملائکې نبي (صلی الله علیه وسلم) باندې درود وایی، ای د ایمان خاوندانو تاسو هم پر هغه باندې درود او سلام ووايست.» (الاحزاب: ۵۶/۳۳)

سیدنا عبد الرحمن بن ابی لیلیا رضی الله عنه وایی چې: کعب بن عجره رضی الله عنه زما سره د کتلو له پاره راغې او راته یې وویل چې ایا زه تا ته هغه شې هدیه نه کړم چې ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلې دي؟ ما ورته وویل چې: هو! ضروري راته هدیه کړه. هغه وویل چې: مونږ د نبي صلی الله علیه وسلم څخه وپوښتل چې: ای د الله رسوله! مونږ پر تا او ستا پراهل بیت باندې څه ډول درود ووايو؟ نبي کریم صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې: داسې یې ووايي:

«اللهم صلى على محمد ، وعلى آل محمد ، كما صليت على ابراهيم و على آل ابراهيم انك حميد مجيد. اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد ، كما باركت على ابراهيم و على آل ابراهيم انك حميد مجيد »

«اي زمونږ پروردگار! پر محمد او دهغه په کورنۍ باندې رحمت وکړه لکه څنگه دې چې په ابراهيم او دهغه په ال باندې رحمت لېږلې و. بيشکه چې ته تعريف کړل شوې او پاک يی. اي زمونږ پروردگار! پر محمد او دهغه په کورنۍ باندې برکتونه وکړه لکه څنگه دې چې په ابراهيم او دهغه په ال باندې رحمت کړې و ، بې شکه چې ته تعريف کړل شوې او پاک يی.» (صحيح البخاري: احاديث الانبياء ، ۳۳۷۰م حديث او صحيح مسلم ، الصلاة باب الصلاة على النبي صلى الله عليه وسلم ، بعد التشهد ، ۴۰۶م حديث)

د درود مقام:

د سيدنا ابوهريرة رضی الله عنه څخه روايت دې چې نبي کریم صلی الله عليه وسلم وفرمايل چې: هر څوک چې پر ما يوځل درود ووايي نو الله تعالی پرې لس ځلې رحمت نازلوي. (صحيح مسلم ، الصلوة ، باب الصلوة النبي صلى الله عليه وسلم بعد التشهد ۴۰۸م حديث)

اوس تاسو پخپله پریکړه وکړئ چې هسې د خپله ځانه جوړ شوي درودونو باندې خپل وخت او ثواب ولې ضایع کوئ ، حقیقت دادې چې د کوم درود سند چې در رسول الله صلی الله عليه وسلم پورې نه رسیږي هغه باطل دې. پاته شو اصل درود شریف ، نو هغه باید تل ولوستل شي. دهغې جملې په پیل کې چې اللهم ربنا لفظ راغلي وي هغه دعا وي نو په دې خاطر درود شریف هم دعا ده.

د دعا وخت:

که څه هم دعا هر وخت کول په کار دی. خو څو داسې وختونه دې چې د احاديثو په کتابونو کې راغلي دي دهغې ډلې څخه زه غواړم چې یواځې د یوه وخت یادونه وکړم.

سيدنا عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمایي چې ما لمونځ کاوه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم راغې ، سيدنا ابوبکر صديق او سيدنا عمر رضی الله عنهما دواړه ورسره و ، زه د لمانځه وروسته کيناستم نو د الله تعالی تعريف او ستاینه مې پیل کړه بیا مې په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندې درود و لېږه ، او د خپل ځان له پاره مې دعا وکړه . نبي اکرم صلی الله عليه وسلم را ته وفرمايل چې:

«هر څه چې غواړې ویی غواړه ، درکول کیږي ، ویی غواړه ، درکول کیږي» (جامع الترمزی ، الصلاة ، باب ما ذکر فی الشفاء على الله ..... ۵۹۳م حديث)

يعني لمونځ د دعا له پاره ډیر غوره وخت دې ، لمونځ د مؤمن معراج دې. په دې وخت کې مؤمن په پوره توګه د الله تعالی سره نیغ په نیغه خبرې کوي ، او د دې له پاره هیڅ ډول وسیلې ته هم اړتیا نه شته.

واسطه نه طفیل:

د داسې دعاګونکو له پاره الله تعالی فرمایي چې:

«همدا خلک دي چې مونږ دهغوې د اعمالو څخه بڼه اعمال قبلوو. او دهغوې د بديو څخه تيرېږو، همدوي د جنت خاوندان دي.» (الاحقاف: ۱۲/۴۵)

دعا عبادت دې او دا يواځې د الله تعاليٰ حق دې، د دعا د نه غوښتلو په اساس الله تعاليٰ نا راضه کيږي دعا او د نبي صلي الله عليه وسلم د اطاعت نه پرته بله کومه ستره وسيله نه شته. د دې نه علاوه د خپله ځانه هر جوړ شوي فعل مشرکانه فعل دې او شرک ظلم دې لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«او کله چې لقمان خپل زوي ته نصيحت کاوه او ورته يې وويل چې: اي زما زويه! د الله سره هيڅوک شريک مه جوړوه، بې شکه چې شرک د ټولو ظلمونو څخه ستر ظلم دې» (لقمان: ۳۱/۱۳)

په همدې ځاي کې الله تعاليٰ د مور او پلار حق بيانوي او بيا د مور مقام بيانوي خو بې حدو حساب. خو که چيرې احسان کونکي مور هم د الله سره د شرک له پاره حکم وکړي نو بيا الله تعاليٰ حکم کړي دې چې په دې خبره کې دهغې فرمانبرداري مه کوئ خو د دنيا په کارونو کې دهغې خدمت ته ورو دانگئ.

شرک اعمال له منځه وړي:

د الله نه وروسته، په دواړو جهانونو کې د نبي صلي الله عليه وسلم څخه بل ستر شخصيت زمونږ په وړاندې نه شته. خو د شرک په اړه چې دهغه صلي الله عليه وسلم په باره کې کوم فرمان الله تعاليٰ نازل کړي دې هغه هم ووينئ:

«او بې شکه مونږ ستا لورې ته او ستا څخه تر مخه خلکو ته وحي ليرلې وه چې که چيرې تاسو د الله سره شرک وکړ نو ستاسو ټول اعمال به ضايع کړل شي او تاسو به د زيان کارانو له ډلې څخه وگرځئ.» (الزمر: ۲۵/۳۹)

يوه خبره په ياد لرئ چې الله د کوم خاص قوم او يا خاص وگړي سره محبت نه کوي بلکه د خپل قانون سره محبت لري، هر هغه څوک چې دهغه قانون ومني همغه ورته منلې او محبوب دې. او څوک يې چې و نه مني هغه ورته مردود دې. الله تعاليٰ په قران کې د ابراهيم، اسحاق، يعقوب، نوح، سليمان، ايوب، يوسف، موسي، هارون، ذکريا، يحيي، عيسي، الياس، اسماعيل، يونس او لوط عليهم السلام په يادولو سره وييلې دي چې دوي ته په نورو خلکو باندې برتري او فضيلت ورکړل شوې دې، خو دهغوې په اړه يې دا هم فرمايلي دي چې:

«دهغوې پلرونه او نيکونه، او دهغوې د زامنو او ورونو څخه ډير مونږ نازولې او مستقيمي لارې ته مو هدايت کړي دي، دا لارښوونه د الله له لورې ده، د خپلو بندگانو څخه يې چې چاته وغواړي ورکوي يې. خو که دوي هم شرک وکړي نو د دوي ټول اعمال به له منځه ولاړ شي» (الانعام: ۸۸-۸۷/۲)

د دې څرگندو او صريحو اياتونو څخه دا ډاگيزه شوه چې شرکي اعمال صالح اعمال هم له منځه وړي په دې خاطر هر مسلمان ته په کار دي چې د شرک څخه ځان وژغوري.

په شرک باندې مړه کيدل:

«بې شکه چې الله دا خبره هيڅکله هم نه بښي چې دهغه سره شريک جوړ کړل شي. د دې نه علاوه کومې نورې گناگانې که وغواړي معافوي يې. هر هغه چا چې د الله سره شريک جوړ کړ نو هغه ډير ستر درواغ وويل او دا ډيره سخته گناه ده.» (النساء: ۴۸/۴)

بيا يې وفرمايل چې:

«بې شکه چې الله د دې خبرې بښنه نه کوي چې دهغه سره څوک شريک وگرځول شي، د دې نه علاوه نورې څومره گناگانې چې که وغواړي بښي يې. هر چا چې د الله سره شريک جوړ کړ هغه په گمراهۍ کې ډير مخکې تللې دي.» (النساء: ۴/۱۱۲)

شرک دومره خطرناکه گناه ده چې دهغې پرته به د نورو پريکړه په خپل وخت سره کيږي، خو د شرک پريکړه دمخه کړل شوې ده، او هغه دا چې دهغې په اړه بښنه نه شي کيدې، د افسوس خبره داده چې د دې نه اخوا د پاتې گناه کونکو څخه دا هيله کيدې شي چې هغوي به کوم وخت توبه وکړي، ځکه چې گناه ته هر څوک گناه وايي. خو مشرک او بدعتي ټول عمر په دې غلطې انگيرنه کې پروت وي چې هغه نيکي کوي او هغوي شرک او بدعت گناه نه گڼي، همدا علت دي چې هغه ته په خپل ژوند کې د توبې کولو اړتيا نه محسوسيږي، هغه دخپل ځان له پاره د غڼې په څير خپله دغه د ځانه جوړه کړل شوې کلا مضبوطه او خوندي گڼي، خو د حقيقت يوه څپه هغه د نابودۍ سره مخ کوي.

شرک د ټولو بديو جرړه ده:

مشرک په دې عقیده پوخ باور لري چې د الله تعاليٰ څخه دد عا د قبلولو له پاره سپارښتنې ته اړتيا ده. د غڼې په څير ټول عمر په خپلې همدې غلطې انگيرنې کې را نغښتي وي او فکر کوي چې که هغه فلانکې بزرگ مې سپارښتنه وکړي نو ماته به نجات را کړل شي، او د ټولې خرابۍ به مې را جوړې کړي. هغه دخپلو خيالونو په مطابق د بزرگانو روحونه دخپل ځان په اړه خوشحالي، او دهغوي په نوم نذرونه او نيازونه ورکوي او د عرس او بندارونو له پاره خپله حاضري کافي گڼي، او په دې توگه خپل عمر تيروي. هغه خپل ځان د پاته گناهونو څخه ازاد گڼي، يعنې شرک د ټولو گناهونو جرړه ده. د نمونې په توگه يوه بازاری بنځه دخپلو گناهونو د بښلو له پاره هيڅکله هم جومات ته نه ورځي خو ډير په مزار باندې د يوه څادر غوړول ځانته کافي گڼي او په همدې غلطې انگيرنې سره خوشحاله وخت تيروي. په اخبارونو کې به مود تنستولو او لوټولو پيښې او خبرونه تر سترگو تيريري، دا ټول هر څه د شرک پايلې دي.

ولي شرک:

هيڅکله هم دا د ياده ونه کارې چې شيطان زمونږ ازلي او ابدي دښمن دي، هغه تل هڅه کوي چې انسان هر وخت او هر گړۍ بنسکار کړي، نو هر انسان چې لږ څه هم د الله د ياده غافل شي سمدستي پرې شيطان ولکه کوي لکه چې الله تعاليٰ فرمايي:

«او هر چا چې د رحمن د يادولو څخه غفلت وکړ، مونږ پرې شيطان مسلطوو، او هغه دهغه هم ناستې گرځي. بيا هغه د نيغې لارې څخه مننه کوي او هغه فکر کوي چې هغه ته لاره بښول شوې ده، ان تردې چې هغه زمونږ خواته را ورسيري نو (خپل شيطان ته به) ووايي: کاشکې چې زما اوستا تر منځه د شرق او غرب په اندازه واټن موجود وای. دا خو بدترين ملگرې و خوت.» (الزخرف: ۳۸-۳۷/۴۳)

دبله اړخه الله تعالی د حق د لټون جذبه په هر زړه کې ایښې ده ، انسان ټول عمر د حق پلټونکې اوسي ، شیطان د انسان د دې جذبې څخه پوره گټه پورته کوي او هڅه کوي چې انسان بې علمه پاته شي ترڅو د حق او باطل ترمنځ بیلټون ونه شی کولې . اوبیا د پورتنې ایتونو په مطابق دهغوي تر مخه باطل داسې را مخته کوي چې انسان یی حق وگڼي او دخپل ژوند پانگه پرې مصرف کړي په دې اساس هیڅکله هم ورته د توبې کولو توفیق نه په برخه کیږي ان تردې چې د مرگ څپه ورباندې راشي او حقیقت یی تر مخه راڅرگند شي او هغه ورځ راشي چې په اړه یی الله تعالی فرمایلي دي:

«په هغه ورځ به ظالمانو ته دهغوي معذرت هیڅ گټه نه ور رسوي او په هغوي به لعنت وربږي او بدترین ځای به یی په برخه کې راځي.» (المؤمن: ۵۲/۴۰)

شیطان ډیر ښه پوهیږي چې د شرک نه پورته بله کومه ستره گناه نه شته ، ځکه چې د شرک په اړه ښښه نه شته . همدا علت دې چې هر وخت کې ډیره کي خلک په شرک کې ککړ وي ، دهغه ډیر زیات لښکر دهغه د کومک له پاره په دې لاره کې مصروف وي ، هغه د علماؤ ، پیرانو او درویشانو په لباس کې پر انسان باندې حمله کوي . الله تعالی مونږ دهغه ددې کړچار څخه په دې توگه خبر کړي یو:

«کومو خلکو ته چې مونږ کتاب ورکړې ، هغه هغوي داسې پیژني لکه څنگه چې خپل بچیان . خو په هغوي کې داسې یوه ډله شته چې په داسې حال کې چې حق پیژني سترگې ترې پټوي.» (البقرة: ۱۴۲/۲)

دا هغه غنم شکله اوربشې پلورونکې مولوي صاحبان ، درویشان او پیران دي چې ددرگاگانو رونق اود هغوي د قوت سرچینه هم مونږ په خپله یو . هغوي د حق د پټولو له پاره زمونږ څخه معاوضه هم ترلاسه کوي ، الله تعالی فرمایي چې:

«ای د ایمان خاوندانو ! ددې عالمانو او پیرانو څخه یی ډیر داسې دي چې په باطله توگه د خلکو مالونه هضموي او د الله د لارې څخه هم (خلک) منه کوی.» (التوبه: ۳۴/۹)

مونږ دومره ناپوهه یو چې دخپل هر څه په څارولو باندې بیا هم د باطل په گمان کې پریوتې یو . اوفکر کوو چې هغوي پر مونږ ډیر زیات احسان کوي ، دا خلک هم زمونږه وینه زبښې او پر مونږ باندې فوقیت ترلاسه کوي ، مونږ دومره په ویره کې اچوي چې دهغوي له پاره د جنگ جگړې او ان تر مړینې پورې تیار یږو .

«ای خدایه ! ستا دا ساده بندگان چیرې ولاړشي ، سلطاني هم عیاري ده او درویشي هم عیاري.»

همدا راز الله تعالی فرمایي چې:

«او کله چې هغوي ته زمونږ څرگند ایاتونه واورول شي نو ته ویني چې د حق د منکرینو مخونه وران و بجاړ شي اوداسې محسوسیږي چې هغوي به زمونږ د آیتونو په لوستونکې هم حمله وکړي.» (الحج: ۷۲/۲۲)

درنو لوستونکو ! تاسو به ډیر داسې حالات هم کتلې وي ، دا ټول دهمغه دوکه کونکو کړچار دي . عوام پرې غولېږي ، ځکه دوي د اسانه مذهب او ښښې له پاره تبلیغات کوی چې خلکو ته ډیر غوره ښکاري . هغوي همدا حق گڼي او په همدې باندې د خپل ژوند پانگه مصرفوي . اوبیا وایی چې:

«کله چې هغوي ته وويل شي چې دهغو احکامو پيروي وکړئ چې الله پرتاسې نازل کړي دي نو په ځواب کې وايي چې مونږ د هماغې طريقې پيروي کوو چې خپل پلرونه او نيکونه مو پرې موندلې و. ولو که دهغوي پلرونه او نيکونه ناپوهه او د نيغې لارې څخه بې لارې وو.» (البقرة: ۱۷۰/۲)

«کله چې هغوي ته وويل شي چې تاسې د الله په نازل کړل شوي کتاب ، يعنې د قران او د الله د رسول په لور راشئ ، نو دوي ځواب ورکوي او وايي چې مونږ ته همغه څه کافی دی چې خپلو پلرونو او نيکونو راته رانېولې دي. (ايا همدا د پلرونو او نيکونو تقليد به چلېږي ،) که څه هم هغوي په څه نه پوهيدل او نه ورته د سهې لارې په اړه معلومات وو.» (المائده: ۱۰۴/۵)

درنولو ستونکو !

راځي چې د معجزاتو او کراماتو د حقيقت په اړه د قران کريم په رڼا کې لږ څه غور وکړو.

معجزه او کرامت:

زمونږ د غولولو او دوکې له پاره چې کوم (معجزات او کرامات) مونږ ته اورول کيږي دهغې ډلې څخه يې ډير له ځانه جوړ شوي او هوايي خبرې دي. خو که چيرې رينبستيا هم وي نو تاسې يوه خبره ياده لرئ چې معجزه د نبي او کرامت د ولي خپل فعل نه وي ، بلکه دا په پوره توگه د الله تعاليٰ فعل دي. دهغې په ښکاره کولو کې بزرگان بې وسې دي .

د نمونې په توگه ووينئ چې کفارو به بيا بيا د معجزې د ښکاره کولو غوښتنه کوله او د نه وړاندې کولو په وخت کې به يې په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندې نيوکې کولې. الله تعاليٰ دهغوي په ځواب کې وويل چې:

«او له تانه مخکې مونږ نور پيغمبران هم استولي وو ، هغوي ښځې او اولادونه هم درلودل ، دهېڅ نبي په وس کې هيڅکله هم نه وه چې د الله د اذن پرته کومه معجزه رانښکاره کړي ، بلکه دهرې وعدې له پاره يوه ليکنه وى.» (الرعد : ۱۱۳/۳۸)

بيا يې څرگنده کړه چې دا کومه نوې نيوکه نه ده ، بلکه د نوح قوم ، او دعاد او شموديانو يادونه يې کړې ده ، ورته يې وويل چې هغوي هم په خپلو انبياؤ باندې نيوکې کولې ، چې يادونه يې الله تعاليٰ په قران مجيد کې داسې کړې ده:

«هغوي وويل چې: ته خو هم زمونږ په څير بشريې. ستا اراده خو دا ده چې ته مونږ دهغه څه د عبادت څخه مننه کړې چې زمونږ پلرونو او نيکونو به کول. نو زمونږ مخې ته کوم څرگند او واضح دليل راوړه. دهغوي انبياؤ وويل چې: مونږ خو هم ستاسې په څير بشريو خو الله د خپلو بندگانو څخه چاته چې وغواړي احسان پرې کوي ، زمونږ د وس خبره نه ده چې د الله د اجازې پرته کوم دليل راوړو. دايمان خاوندانو ته په کار دي چې يواځې په الله توکل وکړي.» (ابراهيم: ۱۱۳/۳۸)

نو که چيرې تاسې اوس هم په خبره پوه شوي نه ياست ، نو راځئ چې زه ستاسې تر مخه يو دوه نور مثالونه وړاندې کړم .

۱- دمصر څخه د وتلو وروسته مدين ته د موسي عليه السلام د تللو قصه مخته بيان شوې ده ، هغه قصه په دې ځاي كې پاې ته رسيدلې وه چې موسي عليه السلام د الله تعالي نه كومك غوښتې و . نو دغو دواړو ځوانو نجونو د خپلو حيواناتو د خړو بولو دغه پيښه خپل پلار ته واوروله ، او مشوره يې وركړه چې هغه همدلته له ځانه سره ملازم كړي ، ځكه چې مونږ كوم وروړ هم نه لرو . دهغوي څخه يوه دهغوي پلار د موسي عليه السلام د راوستلو پسې وړ وليږله ، دا پلار هم د الله نبي سيدنا شعيب عليه السلام و ، هغه په دې وخت كې كمزورې شوې و او د سترگو ديد يې هم له لاسه وركړې و .

د سيدنا موسي او سيدنا شعيب عليهم السلام تر منځه يو تړون وشو ، سيدنا شعيب عليه السلام خپله يوه لور هغه ته په نكاح وركړه . د تړون او معاهدې دوخت د پاې ته رسيدو په وخت كې موسي عليه السلام خپله ښځه له ځانه سره را واخسته او د خپل وطن مصر په لور روان شو .

ځنگلي لاره وه او د سختې يخنې موسم و ، شپه وه اولاره هم ورته نه وه معلومه . موسي عليه السلام خپلې محترمې ميرمنې ته وويل چې هلته په غره كې ماته اور تر سترگو كيږي زه به هلته ولاړ شم ترڅو تاسو ته د اور سكروتيې راوړم . ترڅو تاسې پرې گرم شئ او شايد ماته دهغه ځايه كوم لارښوونكې هم را پيدا شي . كله چې هلته ورورسيد نو اواز ورته وشو چې:

«اې موسي ! زه الله ، د جهانونو پالونكې پروردگار يم . ته خپله امصا كيږده . كله چې موسي هغه د يوې سترې اژدها په څير په خوزښت كې وكتله ، نوشا يې را واپوله او په تينسته شو ، ان تردې چې شاته يې هم نه كتل . الله ورته وفرمايل : اې موسي ! مخته راشه او مه ويريږه ، ته بلکل خوندي يې .»

(القصص: ۳۱-۳۰/۲۸) .

په زړه پورې خبره ده چې دا امصا تر ډيره وخته پورې د موسي عليه السلام په لاسو كې وه ، دهغې د غورزو لود د حكم څخه مخته ، الله تعالي ددې امصا د كيفيت په اړه او هم دهغه د زړه څخه د ويري د ويستلو په خاطر ترې پوښتلي وو چې:

«اې موسي ! ستا په نبي لاس كې څه شې دې ؟ ورته وويل چې : دا زما امصا ده . زه پرې تكيه كوم او تر څنگ يې پرې خپلو گډو ته د ونوپانې را څنډم ، ددې نه علاوه ددې څخه څه نورې گټې هم اخلم . نو ورته وويل شول چې اې موسي ! هغه په زمكه وغورزو .» (طه: ۱۹-۲۰/۱۷)

د قران عبارت مونږ ته څرگندوي چې د سيدنا موسي عليه السلام په وهم او گمان كې هم نه و چې ددې امصا صورت او بڼه به په دې توگه بدلېږي ، كه چيرې دهغه په زړه كې كوم داسې تصور د پخوا څخه موجود واي نو بيا به هيڅكله هم نه وى ويريدي . بيا ووينئ چې موسي عليه السلام د فرعون په دربار كې د الله تعالي د پيغام د ورسولو له پاره و دريد ، او د همدې امصا څخه چې كله الله تعالي و غوښتل څو معجزې را څرگندې شوې . فرعون او دهغه ملگرو هغه جادو و گانه ، دمقابلې له پاره يې جادوگران راوغوښتل ، جادوگران په ټاكل شوي وخت راغلل ، او د خپل جادو څرگندونه يې وكړه . هغوي د كوچنيو كوچنيو لرگيو اورسيو څخه ماران جوړ كړل ، چې قران يې دا ډول يادونه كړې ده:

« کله چې د جادوگرانو امصاگانې او رسي د هغوي د جادو په اساس په خغاسته شوې ، نوموسې وويريد خو ويره يې په خپل زړه کې پټه وساتله. نومونږ ورته وويل چې: اې موسې! مه وويريره هم ته به غالبېږي ، هغه څه چې ستا په بڼې لاس کې دي هغه را وغورزوه ، دا به ټول هغه شيانو چې دوي جوړ کړي دي تير کړي ، » (طه: ۲۹-۲۰/۲۲)

لږ څه غور وکړئ! همغه سيدنا موسې عليه السلام او همغه امصا ، چې ددې نه مخته يې څو ځله په هغې تجربه هم کړې وه ، خو هر ځل هغه په مار بدلول دهغه په وس کې نه و او نه ورته دا ډاډ ور په برخه و چې زما د غورزولو وروسته به ددې څخه ستره اژدها جوړه شي ، او که نه د ويريډو اړتيا ورته نه وه. بلکه په پټه به يې را غورزولي وې او دا ټول هر څه به يې تير کړي وې. خو دا دالله کار دې ، او که نه موسې عليه السلام په زړه کې ويره محسوسوله ، اوس يو مثال ووينئ ، اوداد دواړو جهانونو د سردار د سيدنا محمد صلی الله عليه وسلم په اړه دې:

د کفارو غوښتنو ته وگورئ اودهغه صلی الله عليه وسلم ځواب واورئ ، کفارو د معجزاتو د رابنکاره کولو غوښتنه کوله ، لکه چې الله تعالی په قران کریم کې داسې بيان کړي دي:

« هغوي وويل چې: مونږ ستا خبره نه منو. تر هغو چې ته زمونږ له پاره دا زمکه خيري کړې او يوه چينه ترې را ونه کاږي. اويا ستا له پاره دکجور و او انگورو يوباغ وي اوته په هغې کې نهرونه روان کړې اويا ته اسمان ټوټې ټوټې کړې اوزمونږ په سري را پری باسې لکه څنگه چې ته دعوي کوي. يا الله او ملائکې زمونږ مخې ته راوړې ، يا ستا له پاره د سرو زرو يو کور جوړ شي ، يا ته اسمان ته وڅيژي ، خومونږ به ستا په ختلو تر هغې يقين ونه کړو تر څو چې ته پر مونږ باندې داسې يو ليکلې سند راوړې ، چې مونږ يې ولولو. (اې نبي!) ورته ووايه چې: زما رب پاک دې. زه خو يواځې يو پيغام راوړونکې انسان يم. » (بنې اسرائيل: ۹۳-۱۱۷/۹۰)

معجزه يواځې او يواځې د الله تعالی فعل دې ، هر وخت چې دالله تعالی له اړخه اجازه شوې نو زمونږ نبي صلی الله عليه وسلم معجزه بنوولي ده. د بدر په ميدان کې هغه صلی الله عليه وسلم يو ډک موتې شگې هوا ته و شيندلې او هغه د کفارو په سترگو کې ولويدلې. ددې نه اخوا هغه وخت هم په ياد ولړئ چې د طائف بدمعاشانو زمونږ رسول په ډيره بې باکانه توگه زخمې کړ ، په تيرو بې وويشت ، او کله چې هغه صلی الله عليه وسلم د ډيري ستوماتيا څخه هلته کيناستل غوښتل نو تيرو ويشتونکو هغه کيناستو ته پری نه بنود او تللو ته يې مجبور کړ ، نو که په وس کې يې وایي يوموتې شگې به يې په لاس کې راخستې وای او په فضا کې به يې شيندلې وای ، په دې کار کې هغه ته هيڅ ډول ستونزه نه وه ، خو معجزه يواځې او يواځې دالله تعالی کار دې.

شاوې الله دهلوي محدث رحمة الله په خپل يوه کتاب (تحفة الموحدين) کې ليکي چې: « بايد دانست که کرامت اوليا حق است و منکران از ايمان حلاوتي ندارد. خرق عاديکه از انبياء ظاهر شود انرا در عرف معجزه مي خوانند. او اگر از ديگر بزرگان پديد ايد کرامتش مي نامد و منشاء هر دو يکې است. يعنې قرب بارگاه الهي ، اما ظهور معجزه و کرامت باختيار بزرگان نيست بلکه با اختيار و قدرت خداي عزوجل است و بزرگان بذات خود قوت ظاهر کردن آن نمي دارند »

د لنډيز په خاطر به يې همدلته بس کړم. خو دا بايد په ذهن کې ولرو چې کوم قريب ورکونکې تاسې په قريب کې وانه چوي.

خپل ځواب به پخپله ورکوي:

هيڻوڪ ڏي ڏي غلطي انگير نه ڪي نه پريو ڪي ڇي بل ڇوڪ به بي بار پورته ڪري ، اوياء به بي ڇوڪ مسؤليت په غاره واخلې ، الله تعاليٰ فرمايې ڇي:

«اي د ايمان خاوندانو ! تاسي ٽول د خپلو ڄاڻو پخپله مسؤلين ياست . ڪه چيري تاسي هدايت و موند نو د بل چا گمراه ڪيدل تاسي ته ڪوم زيان نه شي در رسولي.» (المائدہ: ۱۰۵/۵)

اوياء فرمايې ڇي: «دهغه ڇخه به بل ڪوم ظالم وي ڇي درواغ خبري جوڙي اوياء بي الله ته منسوبوي يا د الله ريستوني خبري درواغ وگهي . ڏي خلڪو ته به د نصيبونو ليڪلي ور رسيڙي ، ان تردي ڇي زمونڙور ليڙل شوي ملايڪي دهغوي دروحنو د قبضولو په خاطر اشي او وويي ڇي ڇي هغه چيري ڏي ڇي تاسي دالله تعاليٰ پرته را بلل ؟ ڇواب به ورڪوي ڇي هغوي ٽولو مونڙ پري ايبي يو . په ڏي توگه به هغوي پخپله د خپلو ڄاڻونو پر خلاف گواهي ورڪوي ڇي ڏوي ڪفر ڪاوه ، ڪم به و ڪرل شي ڇي تاسي هم د پيريانو او انسانانو د هغو ڏلو سره يو ڄاي د جهنم ته ورتو ڇي ڇي له تاسي مخته تير شوي . ڪله ڇي يوه ڏله په جهنم ڪي ورواچول شي نو هغوي به د خپل ڄاڻ په خير بلې ڏلي باندې لعنت وايي ان تردي ڇي ٽول به په هغه ڄاي ڪي سره را ٽول ڪرل شي ، وروسته راتلونڪي خلڪ به د مخڪي تيرو شوو خلڪو په اڙه وايي ڇي اي زمونڙه پروردگار ! دا هغه خلڪ دي ڇي مونڙ بي گمراه ڪري وو ، ڏوي ته د اور ڏوه هومره عذاب ورڪري . ڪم به وشي ڇي د ٽولو له پاره ڏوه هومره عذاب ڏي مگر تاسي پري نه پوهيڙي ، بيا به هغه تير شوي خلڪ د خپل ڄاڻه وروسته راغليو خلڪو په اڙه وايي ڇي تاسي ته پر مونڙ باندې هيڻوڪ ڏول فضيلت نه ڏي په برخه . (تاسي پخپله گمراه ڪيدل غوڻتل مونڙ له تاسي سره ڇه ڪري دي ؟) نن د خپلو ڪرڻو سزا و ڇڪي.» (الاعراف: ۳۹-۳۷/۷)

غور وڪري ڇي هيڻوڪ بهانه به نه په ڪار پري ، گمراه ڪونڪي به په عذاب ڪي را گير وي ، خو دهغه فرمانبردار به ڏکومې بهاني يا حيلي په اساس خوندي پاته نه شي . هيڻوڪ به دهغه د حال پوڻتونڪي نه وي . د پيري او مريدي دغه دعوي به دري وري شي لکه ڇي الله تعاليٰ فرمايې ڇي:

«هغه وخت ڇي فرمانبرداري ڪونڪي خلڪ د خپلو فرمانبردارانو ڇخه بي زاره شي . عذاب به په خپله مخه ڪي ويني او دهغوي خپل منځي اڙيڪي به پري ڪيري . فرمانبرداران به ورته وايي ڇي : هاڻي افسوس : ڪه چيري يو ڄل بيا مې دنيا ته پريڙي نو مونڙ به دهغو خلڪو ڇخه همداسي بيزاره شو لکه ڇنگه ڇي هغوي نن زمونڙ ڇخه بيزاره دي . په همدې توگه به الله تعاليٰ هغوي ته دهغوي ڪرچار وروڻي اودهغوي په زړونو ڪي به حسرت او افسوس وي اودهغوي به په هيڻوڪ ڏوزخ د اور ڇخه بيرون نه شي.» (البقرة: ۱۶۷-۱۶۲)

نن دهمدي خلڪو د ڏکانونو چلونڪي وگري ، ڇي دهمدي درواغجنو دعوي ڪونڪو د تائيد له پاره د (ڙوندي ڏي وي) نغري وهي ، بايد خبر اوسي ڇي هغه ورځ به ڏيره سخته وي ڇي په اڙه بي الله تعاليٰ فرمايې:

«په هغه وخت ڪي ڇي ظالم د غم په اساس خپل لاسونه چيچي ، وايي به ڇي اي افسوس ! زه در رسول الله صلي الله عليه وسلم په قدم تلم ، هاڻي افسوس ! ڇي فلان شخص مې خپل همناسي نه وي غوره ڪري ، وروسته ماته ڏڪر (قران) هم راغلي و ، (خوما همناسي) زه گمراه ڪرم ، شيطان خوانسان په هلاڪت ڪي اچوي ، بيا به رسول الله صلي الله عليه وسلم فرمايې ڇي : زما پروردگار ! زما دي قوم دا قران دغسي ايبي و ، لکه ڇي هغوي بلڪل پري ايبي وي.» (الفرقان: ۳۰-۲۷/۲۵)

دالهي احكامو او نبوي تگلاري شاته غورزونكي او د پانده تقليد پسې تلونكي او په هغې باندي خپل ځان څارونكي دي نن هم په خپلو اعمالو باندي نظر وکړي .

قران پاک دا ويرونكي حالت داسې انځوروي :

«کاشکې ! چې ته مجرمين په هغه حالت کې ووينې چې هغوي دخپل پروردگار تر مخ تيبټ سرولاړوي او وايي چې : اي زمونږ پروردگار ! مونږو ليدل او وموکتل بس يو ځل بيا مونږ دنيا ته بيرته ستانه کړه ترڅو مونږ نيک او صالح اعمال تر سره کړو . بې شکه چې مونږ ته يقين تر لاسه شوې دي » .

(السجده: ۳۲/۱۲)

مه هيروي ! چې دي نړۍ ته يواځې يو ځل راتلل دي . زمونږ د پيغمبر صلي الله عليه وسلم وينا ده چې مولانا حالي په خپل مشهور کتاب «مدو جزا اسلام» کې چې په (مسدس حالي) مشهور شوې دي ، داسې راخستې ده چې:

غنيمت هغه صحت ، علالت س ښه پهلې فراغت ، مشاغل کښه کثرت س ښه پهلې

جواني ، برهه پکښه کښه زحمت س ښه پهلې اقامت ، مسافر کې رحلت س ښه پهلې

فقيري س ښه پهلې غنيمت هغه دولت جو کرنا هغه کرلو که تهوړي هغه مهلت

«د ناروغتيا دمخه روغتيا غنيمت دي ، او د زياتو مصروفيتونو دمخه فراغت غنيمت دي .

ځواني د زړښت د زحمت نه مخته ، او د مسافرت د رحلت نه مخته اقامت غنيمت دي .

د فقيري څخه دمخه مال او دولت غنيمت دي نو هغه څه چې غواړي وي کړي ، وبې کړه چې همدا مهلت دي » .

او که نه په ناهيلي کې غم او غصه دهیچا په کار نه راځي ، لکه څنگه چې الله تعالي فرمايي:

کافران به وايي چې: اي زمونږه پروردگار ! مونږ ته د پيريانو او انسانانو څخه هغوي را څرگند کړه چې مونږ يې گمراه کړي و ترڅو مونږ هغوي دخپلو پښو لاندې کړو او ذليله او خوار يې کړو » .

(حم السجده: ۴۱/۲۹)

همدا راز فرمايي چې :

«هغه ورځ چې دهغوي مخونه د اور په لور واړول شي ، نو وايي به دوي چې: هاي افسوس ! چې مونږ د الله او دهغه د رسول فرانبرداري کولې ، وايي به چې اي زمونږه پروردگار ! مونږ دخپلو سيدانو او پيرانو فرمانبرداري کوله ، همغوي مونږ د سمې لارې څخه بې لارې کړو ، اي پروردگار ! هغوي ته دوه هومره عذاب ورکړه او په هغوي ډير زيات لعنت وکړه .» (الاحزاب: ۲۸-۳۳)

همدا راز الله تعالیٰ فرمایي چې:

«کاشکې چې ته دهغو ظالمانو هغه حال ووينې چې هغوي دخپل رب تر مخه ولاړ وي ، هغوي به يو په بل الزام لگوي ، کمزوري او تر فشار لاندې خلک به خواکمنو او متکبرو خلکو ته وايي چې: که چيرې تاسې نه واست نو مونږ به مؤمن وای. دا جابر او مغروره خلک به ورته خواب ورکړي چې: ايا هغه وخت چې تاسې ته هدايت راغلي و نو مونږ ترې مننه کړي وئ؟ بلکه تاسې په خپله مجرمين ياست ، بيا به کمزوري او بې وسې خلک دغو مغرور خلکو ته ووايي چې: همدا تاسې وئ چې شپه او ورځ به مو له مونږه سره مکر او فریب کاوه او مونږ ته مو د الله سره د شرک او کفر کولو حکم کاوه. کله چې دا دواړه ډلې عذاب وويني نو خپله شرمندگي به پته کړي.» (سبا: ۳۳-۳۱/۳۴)

زما په خير انسانانو!

«دا قافله له دې ځايه تلونکې ده ، دهغه وخته وويريرئ چې ستاسې تر مخه را روان دي »

هغه به د نفسا نفسي او دخپل ځان په اړه د فکر کولو وخت وي ، هيڅوک به دهیچا مسؤليت نه قبلوي ، نن چې مونږ دکومو درواغجنو دعوا کونکو ملاتړ کوو همغوي به له مونږه په هغه ورځ بيزاره وي او حکم به وشي چې :

«را تاو شی دهغو ظالمانو څخه ، دهغوي دملگرو او دهغوي څخه چې دوي د الله څخه پرته معبودان گڼل. دوي ته د دوزخ لاره وروښيي ، لږ څه هغوي تم کړئ! دهغوي څخه پوښتنه کيږي چې: په تاسو څه شوي وو؟ اوس ولې يو دبل مرسته نه شئ کولې؟ بلکه په دې ورځ به دوي ډير زيات فرمانبرداره وگرځي ، بيا به دوي يو بل ته منځ کړي او ترې و به پوښتي چې: همدا تاسو وئ چې پر مونږ باندې دخپل ځواک په زور را ختلئ ، هغوي به خواب ورکړي چې: تاسې په خپله بې ايمان وئ ، مونږ ته په تاسو باندې څه ډول غلبه را په برخه وه؟ تاسو خو پخپله باغيان واست ، نن زموږ د پروردگار فرمان پر مونږ باندې حق ثابت شو. مونږ په عذاب کې ککړ يو ، مونږ تاسې بې لارې کړئ ځکه چې مونږ په خپله لار ورکي وو.» (الصف: ۲۳-۲۲/۳۷)

«ماته په دغه دروند انسان باندې خندا راځي غلطی په خپله کوي او لعنت په شيطان وايي»

خو دا ټول عذرونه به هسې عبث وگرزي ، لکه چې الله تعالیٰ فرمایي:

«او کله چې دا خلک د الله تعالیٰ تر مخه را برېږي شي ، نو هغه وخت به ددوي څخه هغوي چې په دنيا کې کمزوري وو ، هغو خلکو ته چې ددوي څخه يې ځانونه غټ گڼل وايي چې مونږ خو ستاسو فرمانبرداره وو. ايا تاسې زموږ څخه د الله د عذاب لږ څه برخه لرې کولې شئ؟ هغوي به ورته ووايي چې: که چيرې الله مونږ ته لار ښوونه کولې نو مونږ به هم تاسو ته لار ښوونه کړې وای. نن که مونږ صبر وکړو او که بې صبري ، يو برابر دي ، زموږ د تينستې له پاره کومه لاره نه شته. کله چې پريکړه وشي نو شيطان به ووايي چې: هغه وعده چې الله له تاسې سره کړې وه هغه ريښتوني وه. ما هم له تاسو سره وعده کړې وه خو ما د وعدي مخالفت وکړ. ما ته په تاسې باندې هيڅ ډول غلبه نه وه را په برخه. ددې پرته چې ما تاسو ته بلنه درکړه او تاسې هغه ومنله. نن تاسې ما مه ملامتوئ ، بلکه خپل ځانونه ملامت کړئ ، نن نه زه ستاسې فریاد ته رسيدلې شم او نه تاسې زما فریاد ته. دا چې تاسې زه د خداي سره شريکولم نو زه دهغې څخه بری الذمه يم ، بې شکه چې د ظالمانو له پاره دردناک عذاب دي.» (ابراهيم: ۲۲-۲۱/۱۴)

دا تڪرار به جاري وي ، خو هيڻوڪ به هم مسؤليت نه مني او نه به دوي د عذاب خخه خلاصي و مومي ، الله تعاليٰ دهماڊ ڊول خلڪو په اڙه فرمايي چي:

«او ڪله چي دا خلڪ په دوزخ کي يو ڊبل سره په جگره کي وي ، هغوي چي په دنيا کي ڪمزوري وو ، دخپله خانه هغه غٽيو ته به وائي چي مونڙو خو ستاسي فرمانبرداره وو. ايا تاسي ڊ اور لږ څه برخه له مونڙه څخه لږي کولي شي؟ مغروران به ورته ځواب ورکړي مونڙو ٽول په همدې کي يو او الله ڊ بندگانو په اڙه پريکړه کړي ده. ددوزخ خلڪ به ڊ جهنم ڊ ساتونکو څخه غوښتنه وکړي: چي تاسي خپل پروردگار ته دعا وکړي چي زمونږو عذاب تريوې لمحې پوري لږ راکم کړي. هغوي به ځواب ورکړي چي ايا ستاسي رسول تاسي ته واضحه دلایل نه وراوړي؟ هغوي به وائي چي: راورپي يي وو. بيا به هغوي ځواب ورکړي چي: اوس نو تاسي په خپله دعا وکړي ، خو دظالمانو دعاوي به هسي خوشي ولاړي شي.» (المؤمن: ۵۰-۴۷/۴۰)

لږ څه غور وکړي! د مشرک انجام وويني ، هغه تل دخپله پروردگار ه مایوسه اوناھيلي اوسي. ڊ نورو په واسطه ددعاوو کولو عادت هلته هم نه پريږدي ، هغوي نه الله تعاليٰ خپل پروردگار گنھلي او نه يي ترې په خپله ددعا کولو ضرورت احساس کړي دي. هملته هم وائي چي تاسي خپل پروردگار ته دعا وکړي ، دوي به همداسي ڊ درد په حالت کي ټکري خوري او گرځي به. ڊ يوي دروازي څخه به ناھيلي کيږي او ڊبلي دروازي ډږه به ورټکوي ، اودهغي ځايه څخه يي دمراد نه ترلاسه کيدو وروسته بلي لوري ته درومي ، شيطان په مشرکانو باندي داسي سپريږي چي شرک ورته په خپله توحيد ترسترگو کيږي .

دا مه هيروي! چي الله تعاليٰ يواځي او يواځي يو ذات دي چي دخپل بنده څخه شرم کوي ، ڪله چي دهغه بنده دهغه څخه سوال کوي هغه يي خالي لاس نه پريږدي. نن هم وخت دي چي که چيري تاسي ٽول عمر د شرک په گند کي تير کړي وي ، توبه وکړي ، بيرته راستانه شي ، نو الله تعاليٰ به ډير غفور او رحيم و مومي.

ڊ الله ڊ رحمت نه مه ناھيلي کيږي:

گوري! الله تعاليٰ خپل دوست او حبيب صلي الله عليه وسلم ته وائي چي: زما بندگانو ته زيږي ورکړه چي:

«اږي زما بندگانو! چي په خپلو ځانونو مو تيري کړي ، ڊ الله ڊ رحمت نه مه ناھيلي کيږي ، الله ٽول گناهونه بنسي ، بي شکه هغه غفور او رحيم دي. دخپل پروردگار په لور را واورئ اودهغه مطيع او فرمانبرداره اوسئ ، مخکي له دي چي تاسي په عذاب کي را و نښلي نو بيا به نه ستاسو کوم يار وي او نه مددگار. هغه څه چي ستاسي ډپروردگار له اږخه نازل شوي دي ، دهغي څخه ڊ ښو خبرو پيروي وکړي ، پخواله دي چي تاسي په ناڅاپي توگه په عذاب کي اخته شي او تاسي ته وهم وگمان هم نه وي. بيا داسي نه وي چي ستاسي څخه کوم يو پښيما نه شي او وائي چي: هاي افسوس! ما ڊ الله په اڙه تقصير کړي و بلکه زه خو هسي ڊ ټوکو کونکو په ډله کي شامل شوي وم. بيا ووائي چي که چيري ماته الله هدايت کړي و اږي نوزه به ډ پرهيزگارانو څخه وائي. اوي کوم يو ستاسي څخه عذاب وويني نو وائي چي: هاي افسوس! که چيري ماته ڊ يوځل بيا ستنيډو فرصت ترلاسه شي نوزه به دنیکي کونکو څخه وگرځم.» (الزمر: ۵۸-۵۳/۳۹)

د زړه څخه دا غلطه انگيرنه و کارې چې د الله تعالیٰ په فرمانبردارۍ کې به تاسې ته کوم زیان در ورسېږي ، په قران پاک کې الله تعالیٰ د خپلو فرمانبرداره بندگانو سره د دنیا د بنایسته کولو وعده هم کړې ده . راجئ دغه آیت د نمونې په توگه ولولئ ، الله تعالیٰ فرمایي چې:

«که چيرې دې د کليو خلکو ايمان راوړې وای او پرهيزگاري يې خپله کړې وای ، نو مونږ به پر هغوي داسمان اوزمکې دبرکتونو دروازې پرانستې وای ، خو دوي درواغ گنې او مونږ هغوي د هغوي دا عمالو په بنسټ را نيسو .
(الاعراف: ۹۶/۷)

ووينئ ! په دنيا کې نن د دولت او مال د ډير نبت سره سره بيا هم د زړه سکون نا پيدا دې . د دې علت دادې چې دخلکو د نافرمانيو په اساس الله تعالیٰ دبرکتونو دروازې بندې کړې دي ، او دهغه کار څخه چې الله برکت لري کړي نو سکون او اطمینان به په کې څه ډول را پيدا شي ؟ تاسې د دې فرمانبرداري ميوې په دنيا کې هم تر لاسه کولې شئ او په قيامت کې هم . هغه ځای کې چې د تيارو پسې تيارې وي او دخپلو نیکو اعمالو د رڼا پرته نوره رڼا نه تر سترگو کيږي ، لکه څنگه چې د الله تعالیٰ فرمان دې:

«په هغه ورځ به ته مؤمن نارينه او مؤمنې ښځې ووينې چې د هغوي نور به د هغوي مخې او دواړو اړخونو ته ځغلي ، هغوي ته به وويل شي چې تاسې ته د هغوي جنتونو زيرې درکول کيږي چې نهرونه په کې روان دي ، تاسو به هلته تل تر تله اوسئ ، دا ډيره ستره بریا ده . په دې ورځ به منافق نارينه او منافقې ښځې دايمان خاوندانو ته وایي چې : زمونږ لورې ته خو يو نظر وکړئ تر څو مونږ هم ستاسې له رڼا او نور څخه گټه واخلو . هغوي ته به وويل شي چې شاته ولاړ شئ ، دخپل ځان له پاره دبله کومه ځايه رڼا را وړئ ، په دې وخت کې به ددوي تر منځه يو ديوال و درول شي ، په هغې کې به يوه دروازه وي ددې دروازې دننه به رحمت وي او بهر به ترې عذاب . دغه دنوره بې برخې به هغو دښه نصيب خاوندانو (خوش نصيبو) ته اواز کوي او وایي به چې : ايا مونږ له تاسې سره يو ځای نه اوسيدو ؟ هغوي به ځواب ورکړي چې ولې نه . خو تاسو خپل ځانونه په فتنه کې اچولې و . تاسو انتظار کاوه او په مصدحتونو کې را نښتې وئ ، تاسو هغو درواغجنو هيلوپه دوکه کې اچولي واست . ان تردې چې د الله حکم راغې . تاسې هغو قريب ورکونکو د الله په اړه په قريب کې اچولئ ، نن به له تاسې او کافرانو څخه هيڅ ډول فديه (بدله) و نه منل شي . ستا سې د اوسيدو ځای اوردې . (تاسې خو هيڅکله هم الله د مولا په څير نه و منلې) نن همدا دوزخ ستاسې مولا دې اودا بدترین انجام دې . ايا دا ايمان په دعوا کونکو باندې تر اوسه پورې وخت نه دې راغلي چې د هغوي زړونه د الله په یاد کې ويلي شي او دهغه د نازل کړي شوي حق تابعداري وکړي او دوي د هغو خلکو په څير و نه گرځي چې پخوا ورته کتاب ورکړل شوې و ، اود وختونو په تيريدو سره د هغوي زړونه سخت شول او د هغوي څخه ډيرکي يې فاسقان وگرزیدل .» (الحديد: ۱۶-۱۲/۵۷)

درب العالمين سره عهد و پیمان او دهغې غوښتنې:

الله تعالیٰ د انسانانو د پيدا يښت تر مخه د هغوي څخه يوه ژمنه اخستې وه او هغه دا وه چې ذکر يې الله تعالیٰ به قران کریم کې داسې کړي دې:

«الست بربکم» ايا زه ستاسې رب نه يم ؟ په هغه وخت کې ټولو ويلي وو چې : «ولې نه ! اې زمونږه پروردگاره !» په هغه وخت کې ټولو درب په ربوبیت باندې اقرار کړې و .

يعنې د الله تعالي په ربوبيت باندې اقرار کول دانسانانو په فطرت او وجدان کې داخل دي. نو د الله تعالي ددې ربوبيت مطلب او غوښتنه څه ده؟

همدا چې انسان په خپله نه پيدا کيږي، بلکه هغه د کائيناتو خالق پيدا کړې دې. او هغه يې هسې د لوبې او تماشي له پاره نه دې پيدا کړې بلکه د يوه مقصد له مخې يې هغه ته وجود ورکړې او هغه مقصد د الله تعالي عبادت او اطاعت دې.

اوس ددې ربوبيت مطلب او غوښتنه داده چې: انسان يواځې د هماغې عبادت وکړي او د هماغې اطاعت وکړي. د الله تعالي پرته د بل چا عبادت هم جايز نه دې او د اطاعت حق لرونکې هم يواځې او يواځې الله تعالي دې.

د الله تعالي پوښتنه:

الله تعالي له تاسې څخه يوه پوښتنه کړې ده:

«يا الله دخپل بنده له پاره کافي نه دې؟» (الزمر: ۳۶/۳۹)

له تاسې سره ددې پوښتنې له پاره څه ډول ځواب شته؟ په خپل ژوند يو نظر وکړئ، هغه د رحمانيت د صفت لاندې تاسې ته څومره نعمتونه درکړي دي، اعلان کوي چې له ما څخه د غوښتونکو له پاره زما رحيميت ځانگړې دې:

«او هغه څه چې تاسې و غوښتل، درمو کړل. او که چيرې تاسې د الله د نعمتونو حساب وکړئ، هيڅکله به يې ونه کړاي شئ. يقينا چې انسان ډير بې انصافه او ناشکره دې.» (ابراهيم: ۱۳/۳۴)

ولې دومره بدگمانی؟ او دا دومره صدقې او واسطې د څه له پاره؟

وما علينا الا البلاغ

لنډيز:

درنو لوستونکو! هر څومره لنډيز چې ما کولې شو هغه مې وکړ. ويريدم چې خبره به را څخه اوږده شي. او که نه دا خبرې پای ته رسيدونکې نه دي. هغه څه چې د قران د لوست نه وروسته ما زده کړي هغه مې ستاسو تر مخ کيښودې خوشونې ده چې په ځينو ځايو کې به ما د قران مفهوم په سهې توگه نه وې وړاندې کړې. الله تعالي دې بنسټه وکړي، خو که چيرې کوم داسې ځای وي نو ماته د يوه ليک په ذريعه خبر را کړئ، خو که چيرې زما خبره سهې وي نو ستاسو څخه غواړم چې د انصاف غوښتنه پوره کړئ او هغه دا ډول چې د ډيرو نه ډيرو خلکو ته دا پيغام ور رسوي، او زما له پاره دخبر دعا وکړئ.

زه نه د علم خاوند يم او نه د علم د خاوند کيدو کومه دعوا کوم. خو که چيرې ريښتيا خبره يوه جاهل او ناپوه انسان هم وکړي، دهغې مثل د عقل د خاوندانو کار دې.

ستاسو د دعاوو غوښتونکي :

بشير احمد لودهي، (بې - اي ، بې ايډ)

فتح گڙه ، سيالکوټ ، ۲۵ فروري ۱۹۸۸

ژباړه: قريب الرحمن سعيد

ناروي ، اوسلو : ۸ جنوري ۲۰۱۱

د قريب الرحمن سعيد په اړه

د ويکيپېډيا لخوا

قريب الرحمن سعيد (۲۰ د جون ۱۹۵۲) د ننگرهار ولايت يو تکړه ژورنالست، سياسي کارپوه، ليکوال او ژباړونکی دی. هغه په افغانستان کې دننه او د افغانستان نه دباندې په افغاني رسنيو کې منظمې ليکنې هم خپرې کړي او د نورو ژبو نه يې يو شمېر کتابونه هم پښتو ژبې ته ژباړلي دي.

د قريب الرحمن سعيد پخوانی تخلص مولوي زاده ؤ چې د جهاد په وختونو کې يې سعيد غوره کړی. هغه د مولوي گل رحمن ديوبندي زوی دی. نوموړی د افغانستان د ننگرهار ولايت د روداتو د ولسوالۍ په شار سول کلي کې زېږېدلی دی. د نوموړي پلار مولوي گل رحمن ديوبندي د خپل وخت يو لوی عالم، ښه ليکوال او شاعر ؤ.

خپلې لومړنۍ زده کړې يې د روداتو د ولسوالۍ د احداث په لومړني او منځني ښوونځي کې سرته رسولي بيا د ننگرهار لیسې نه يې د ۱۲ ټولگي بريليک اخیستی. د لوړو زده کړو پيل يې د کابل په پوهنتون کې د ساينس فاکولتې د کيميا او شمېر پوهنې په څانگه کې کړی چې په ۱۹۷۵ ز. کال کې له همدغې پوهنځي نه بريالی راوتلی. تر دې وروسته په ۱۹۸۴ ز. کال کې يې د لندن په سټي يونيورسټي (د لندن د ښار پوهنتون) کې د ژورناليزم ۸ او نيزه کورس بشپړ کړی چې په دې څانگه کې يې د ماسټرۍ تر کچې کورسونه لوستي دي. په ۲۰۰۸ ز. کال کې په ناروې کې د اوسلو په پوهنتون کې د ټولنيزو پوهنو د پوهنځي څخه د سياسي او ټولنيز اقتصاد دوهم ليسانس ترلاسه کړی او د مهال په همدې څانگه کې خپل د ماسټرۍ د بريليک په لاس ته راوړلو بوخت دی.

1. د ننگرهار د ولايت د روداتو د ولسوالۍ د احداث په لیسې کې د کيميا او رياضي استاد .
2. دليرد په ديار کې پر افغانستان کې د روسي پوځ د يرغل پر خلاف د نړېوالو رسنيو سره د اړيکو مسئول .
3. د مطبوعاتو او معلوماتو (Press and information) د دفتر عمومي مشر .
4. د هجرت د اردو ژبې مجلې بنسټ ايښوونکې او مسئول مدير .
5. د افغان خبرې اژانس (Afghan News Agency ANA) بنسټ ايښوونکې او عمومي مشر
6. د اوه گوني يووالي (د افغانستان دمجاهدينو د اسلامي اتحاد) وياند .
7. د روزنيزه او ټولنيزه مؤسسو او په ځانگړې توگه د مهاجرينو د کوچنيانو د فعالو سره يو فعاله ونډه اخستونکې .
8. د افغانستان د حزب اسلامي د اجرائيه شورا غړی ، د دې گوند د فرهنگي کميټې مشر او د همدې گوند وياند .
9. د افغانستان د عظمې صدارت د مطبوعاتو عمومي رئيس او د صدراعظم وياند .

10. د اطلاعاتو او کلتور د وزارت د کميسيون رئيس او د دغه وزارت سرپرست وزير. او اوس

11. په اروپا کې د حزب اسلامي افغانستان د سولې د جرگې مشر.

ځانگړي وړتوبونه

قريب الرحمن سعيد د لندن په (Kingsway-Princeton college) کالج کې د انگليسي ژبه زده کړې همدا راز په ۱۹۹۱ ز. کال کې د امريکا د نبراسکا د پوهنتون د سکالرشپ له مخې د انگليسي ژبې د زده کړې کورسونه بشپړ کړي هغه د خپلې مورنۍ ژبې تر څنگ په فارسي، عربي، اردو، انگرېزي او ناروېژي ژبو بڼه پوهېږي او خپلې ليکنې هم پرې کولای شي.

د استاد قريب الرحمن سعيد نورې پښتو ژباړي:

1. اسلامي سياست. (مولانا گوهر الرحمن «رح») (چاپ شوی)
2. اسلامي رياست. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکيت. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (چاپ شوی)
4. پرده. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (چاپ شوی)
5. د حديثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې. (مولانا عبد السلام رستمي «رح») (چاپ شوی)
6. دنبوت پائ. (مولانا عبد السلام رستمي «رح») (د چاپ لاندې)
7. دصلاح الدين يويي ريښتني پيښې (دايمان پلورونکو د استان) (التمش) (د چاپ لاندې)
8. د رسول الله (ص) د انقلاب حکمت. (سيد اسعد گيلاني «رح») (چاپ شوی)
9. يو شمير نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه يې زما په ليکنو کې کتلاي شئ.
10. د بايزيد يلدزم تاريخي په زړه پورې ناول.
11. دسلطان علاو الدين خلجي په زړه پورې ناول.
12. دشيرشاه سوري مشهور ناول (همدا اوس د ژباړې لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثيقي: د رسول الله ص له وخته تر راشدينو خلفاء پورې (تر چاپ لاندې دې)

14. زمونږ آند (همدا اوس دکار لاندې دې)
15. مونږ او توحيد د بشير احمد لودهي ليکنه (همدا اوس د چاپ لاندې ده)
16. زيات شمير پښتو مضامين او دانگليسي او د اردو ژبو څخه ژباړل شوي او هم په انگليسي ژبه سياسي شننې، مقالې او ليکنې چې په پښتو او انگليسي ژبو ورځپاڼو او يو شمير اونيزو او مياشتنيزو کې خپاره شوي دي (په خواشيني سره چې ريكارډ يې له ژباړن سره نشته).

پای

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**